

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

LETO 1959

ŠTEV. 3

VSEBINA

B. K.: Kdor ne sledi napredku, nazaduje	49
Janez Gosposvetski: Spomladi mi je propadel najboljši panj	51
Jože Kostanjevic: O medenju hoje na Nanosu v zadnjih tridesetih letih	53
Stevó Lončarevič: XVII. mednarodni čebelarski kongres v Bologni in Rimu	57
Valko Razingar: Kako so na Gorenjskem trgovali s čebelami (Nadaljevanje)	60
J. Fašalek: Stari čebelarski pisci o čebelah in čebelarjenju (Nadaljevanje)	64
Edi Senegačnik: Obnožina in njeni učinkoviti nadomestki	67
J. T.: Čebelji blagor	70

POSVETOVALNICA

Odgovori: K 1. vprašanju o žveplanju satov. Vprašanja: Obnovitev satja. Plemenilna postaja. Dovoljenje za dovoz čebel. Suho krmljenje. Razmnoževanje ive	75
--	----

MALI KRUEK

Tudi mi čestitamo. Mleček. O matičjem mlečku. Matičji mleček in kokoši. Obnožinske tablete izpodrivajo mleček. Na pol izdelane satnice. Zgrizene satnice. Drobir v panjih. Brezmatične družine. Pazite na vrbove mačice!	75
--	----

NASA ORGANIZACIJA

Vabilo na VIII. redni občni zbor ZCDS	77
Iz zapisnika tretje plenarne seje upravnega odbora ZCDS	78
Jože Lipič, čebelar 100-letnik	78
Čebelarski muzej	79
Roj sredi zime	80
Zahvala. Ženska zlobnost. Ptičje mleko	80

VINJETA PANJSKE KONČNICE

Lisica brije loveca

List izhaja vsakega 15. v mesecu. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 50, tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina 650 din, za inozemstvo 1000 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 80 din, na 16 straneh 40 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje list v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da bo do konca leta poravnal celotno naročnino. Številka čekovnega računa pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

600-70

3-1077

KDOR NE SLEDI NAPREDKU, NAZADUJE

B. K.

Sodobnemu čebelarju je za uspešno čebelarenje potrebno mnogo več znanja kakor nekdanj, ko so bile pašne in druge razmere za čebelarstvo ugodnejše. Zato izkoristi pravi čebelar vsako priliko, da izpopolni svoje strokovno znanje. V resnici bi moral biti vsakdo, ki ima čebele, ne samo čebelar, ampak tudi botanik, naravoslovec, vremenslovec, za silo mizar, slikar in še marsikaj, samo grabežljivec in skopuh ne.

Danes se čebelarji ne morejo izgovarjati, da jim primanjkuje dobrih strokovnih knjig in čebelarskih listov. Kar precej jih je in v njih lahko najdejo neprecenljive nauke, ki so jih predniki preizkusili ter v že izkristalizirani obliki zapustili svojim naslednikom.

Zimski čas, ko pri čebelah ni pravega dela, je najpripravnejši za branje strokovnih knjig. Tudi stare letnike Slovenskega čebelarja ponovno preberimo! V njih bomo našli marsikaj zanimivega, kar bi morda v knjigah zaman iskali. To so največkrat malenkosti, ki nam v praksi dobro služijo. Res je, da marsikaj, kar najdemo v starejših letnikih Slovenskega čebelarja, ne drži več, je pa kljub temu poučno, ker lahko zasledujemo, kako se je ta ali ona trditev razčistila.

Marsikdo bo dejal: »Kaj bi zapravljaj po nepotrebnem čas, saj sem vse to že nekoč prebral!« Pa ni tako. Ko boš bral drugič ali tretjič, boš marsikaj drugače razumel in dojel.

Brati pa je seveda treba znati. Ne smeš samo z očmi slediti črkam, ampak moraš počasi in s premislekom razvozljati stavke. Ko vzameš v roke kako številko čebelarstva lista ali čebelarstvo knjigo, vzemi tudi majhno ravnilo in rdeč svinčnik, ter podčrtaj, kar je res važnega. Tako ti pozneje pri prelistavanju nehote pade v oči tisto, kar je vredno še enkrat prebrati. Konec leta pa, ko dobiš v zadnji številki Slovenskega čebelarja priloženo kazalo letošnje vsebine, podčrtaj tudi v njem naslove člankov, v katerih si podčrtal kaj važnega. Vse to olajša oziroma pospeši iskanje.

Večkrat se zgodi, da pri kakem čebelarstvu opravilu ne veš, kaj bi napravil. Spominjaš se, da si nekje bral, kako je treba to narediti, ne veš pa več, kje si to bral. Za te pozabljivce — med katerimi sem tudi jaz — priporočam takle pripomoček. Kupi ali naredi si večjo mapo v velikosti pole pisarniškega papirja, ki naj ima toliko kartonskih listov, kolikor je črk v slovenski abecedi (abecedni indeks). K vsaki črki vloži polo papirja, po potrebi tudi več, nato pa po začetnih črkah vpisuj v indeks na kratko to, kar se ti zdi važno zapomniti. Za daljše članke in razprave vpiši samo letnik in stran Slovenskega čebelarja ali knjige.

Vsak pravi čebelar zna ceniti koristi, ki mu jih nudijo strokovne knjige in listi, ker se zaveda, kako poceni pride do znanja, za katero so drugi rabili mnogo časa in truda, preden so nekaj dokončno ugotovili. Vsaka novost je sprva lepa in privlačna, njena prava vrednost pa se pokaže šele v praksi. Zato bi moral biti vsak čebelar naročnik vsaj enega strokovnega lista, razen tega pa bi moral imeti oba dela Sodobnega čebelarstva in morda še kako drugo čebelarstvo knjigo. Slovenski čebelar je opravil, odkar izhaja, velikansko delo. Ker nam je obljubljeno, da bo odslej zopet redno izhajal kot mesečnik, je naša dolžnost, da ga z pridobivanjem naročnikov podpremo.

Nekateri pravijo, da je list preveč drag, toda to ne drži. Če pomislimo s kako lahkoto damo v družbi za liter vina — takih prilik je med letom precej — nam ne bo težko odriniti naročnino, ki jo lahko plačamo tudi polletno. Dobili pa bomo zato z vsakim dokončanim letnikom novo knjigo, ki bo pomnožila našo strokovno knjižnico. Z zadoščenjem boš gledal na knjižno polico, kjer bo stala nepretrgana vrsta vezanih letnikov Slovenskega čebelarja in drugih strokovnih knjig, ki bodo nekoč dragocena zapuščina za tvoje sorodstvo.

SPOMLADI MI JE PROPADEL NAJBOLJŠI PANJ

JANEZ GOSPOSVETSKI

Tako mi navadno potoži čebelar, ko ga povprašam, kako so mu čebele prezimile. »Slabše družine so imele dovolj hrane,« pripoveduje dalje, »le močnim je zmanjkalo medu. Jeseni so imele vse enako količino hrane, pa sem mislil, da bo zadostovalo. Ne vem, zakaj nekateri panji pozimi mnogo več porabijo kakor ostale družine.«

Drugi mi spet potoži: »Polne sate zimske zaloge so imele čebele, a so kljub temu poginile.«

Zares, različni so vzroki, ki uničujejo čebelje družine. Izguba družin na pragu pomladi je posebno huda za čebelarja, saj je takrat škoda prav vsake čebele. Da bi omejili take izgube, skušajmo spoznati vzroke, ki praznijo naše čebelnjake.

Preteklo leto smo na našem občnem zboru med drugim obravnavali vprašanje, kolikšna naj bi bila v panju zaloga zimske hrane. Prevladovalo je mišljenje, da bi s 7—8 kg družine nekako šhajale. Po potrebi naj bi jim spomladi dodali še kaka dva kilograma. Nekateri so skušali to mnenje utemeljiti s tem, da so Nemci med okupacijo dajali 7,50 kg sladkorja in da je ta količina kar zadostovala. Navzočim čebelarjem sem povedal, da dajem čebelam 10—12 kg medu ali sladkorja že v jeseni. Trdili so mi, da oni prezimujejo ugodno z manjšo količino hrane. Nismo se zedinili, ker sem vztrajal, da so za naše kraje nujno potrebne večje količine, oni pa tudi niso popustili. Ostali smo vsak pri svoji trditvi in še nadalje vsak po svoje zazimovali.

Mesec april je dokazal, da sem imel prav. Dne 10. aprila je bil topel sončni dan. Čebele so dobro izletavale ter donašale obnožino in vodo. Le iz treh panjev ni izletela nobena čebela. Ker so bili to najboljši panji, si prvi hip nisem znal razložiti, kaj naj bi to pomenilo. Hitro sem stopil v čebelnjak in pregledal te tri »zaspance«. Ugotovil sem, da imajo na 8—9 satih pokrito zalego, a vsega skupaj morda kakšnih 5 dkg medu. Čebele so v debelih plasteh mirno ždele na satih ter se komaj vidno gibale. Bilo mi je jasno, kaj je z njimi: porabile so vso hrano. Takoj sem dal vsakemu po 4 kg sladkorne raztopine in že so veselo zašumele ter pričele živahno izletavati. Ko sem krmil, sem se spomnil debate z občnega zбора. Oh, ko bi le mogel, bi jim pokazal svoje čebele in jim rekel: »Sedaj pa pogledjte! Imele so 12 kg in vendar je 10. aprila zmanjkalo hrane. Kaj bi bilo, če ne bi bil ta dan sončen? Izgubil bi tri najboljše panje!«

Po tem dogodku mi je bilo razumljivo, zakaj propadajo spomladi najboljše panji. Čebelarji nočejo upoštevati izredne sposobnosti nekaterih matic. Saj se zgodi, da napolni kaka dobra matica včasih proti pričakovanju v kratkem času panj z mladimi čebelami. Se bomo pač morali navaditi, dajati čebelam jeseni večje količine hrane. Potem ne bo spomladi presenečenj. Drugod puščajo družinam celo po 20 kg medene zaloge za prezimovanje.

Sedaj pa še o izgubah, ki nastanejo pri »polnih skledah«. Leta 1941 smo dobili sladkor za krmljenje šele v oktobru, torej zelo pozno. Vsak je hitel, čim bolj je mogel, da bi čebele še pred hujšim mrazom dopital. Moj sosed se je odločil za zelo gosto sladkorno raztopino. Na kilogram sladkorja je dal 4—5 del vode. Jaz sem krmil z raztopino 2 : 5. Drugo jutro po krmljenju je nastopil mraz. Skozi žrela panjev mojih čebel je vidno puhtela sopara, verjetno zaradi redke raztopine. Pri sosеду tega ni bilo. Meni so očitali, da sem sladkor preveč razredčil in da krmim čebele z vodo. Bil sem zares nekoliko v skrbeh. Ko je prišla pomlad (tisto leto so čebele šele 19. marca prvič izletele) so bile moje družine še kar dobre, medtem ko je bilo pri sosеду vse narobe. Sladkorna raztopina je v satju skristalizirala in je bila trda kot beton. Menda je to zakrivil sam, ker je sladkor kuhal. V vsakem panju je bila peščica čebel z matico, vse drugo pa je ležalo mrtvo pod sati. Kar nisem mogel verjeti, da je kaj takega mogoče. Matice so bile na videz zdrave. Tu in tam je prilezla skozi žrelo kakega panja čebela, prikobacala do konca brade in se zvalila na tla. Vsi panji so propadli. Ker je sosédov čebelnjak oddaljen le kakih 20 m od mojega, je razumljivo, da so bile vremenske razmere za oba enaka. Bil sem mnenja, da je pregosta sladkorna raztopina povzročila katastrofo.

Lani sem bral v 10. številki Schweizerische Bienenzeitung izvleček predavanja dr. Svobode o nose mavosti. Dr. Svoboda pravi, da je iskati vzroke nose mavosti predvsem v prehrani. Mednje uvršča tudi krmljenje s suhim sladkorjem tik pred zazimljenjem. Zimsko krmljenje s takšnim sladkorjem je po ugotovitvah dr. Svobode devetkrat bolj nevarno, kot je krmljenje z navadno raztopino. Zaradi preobilice encimov pri invertazi in diastazi naj bi prišlo do preobremenitve žleznega sistema. Ta preobremenitev žlez naj bi po dr. Svobodi povzročila nose mavost. Kot nadaljnje pospeševalje te bolezni navaja še: pozno zazimljenje, dodajanje škrobnih dodatkov, podnebne razmere in vlaga.

Na podlagi lastnih izkušenj se strinjam z ugotovitvijo dr. Svobode. Skrbno se ogibam vseh navedenih vzrokov. Zato sem spomladi vselej zadovoljen s čebelami, saj nimam skoraj nikdar neprijetnih izgub.

O MEDENJU HOJE NA NANOSU V ZADNJIH TRIDESETIH LETIH

JOZE KOSTANJEVIC

Ko smo še kot otroci nabirali maline v nanoških gozdovih, smo opazili, da so listi malin in drugih rastlin v bližini hojevih dreves pokapani z neko svetlo snovjo, ki se je na soncu bleščala kakor srebro. Ugotovili smo, da je snov sladka, nismo pa še vedeli, od kod je. Starejši ljudje so nam povedali, da je to mana ali sladka rosa. Mislili so, da »pada« ob vročih poletnih nočeh namesto navadne rose na zemljo. Povedali so nam tudi to, da jo čebele nabirajo in odnašajo v panje. Čeprav pa je bilo to splošno znano, čebelarji dolgo časa niso izkoriščali hojeve paše v nanoških gozdovih.

Leta 1928 ni bilo na vsem prostranem Nanosu nobenih čebel. Le na samotni kmetiji ob robu gozda »pri Blažonu« je pod napuščem gospodarskega poslopja ležal kranjič čebel. Bil je močan prvec, ki ga je sorodnik lastnika tiste kmetije na slepo srečo prinesel iz doline. Pri hiši je bilo tudi nekaj letoviščarjev iz Trsta. Ti so z nami vred z velikim zanimanjem opazovali gospodarja, ko je vsak teden žgal smrdljive cunje, kadil čebele in izrezoval kakor sneg belo satje, napolnjeno s temnim hojevцем.

Najbližje čebele v panjih s premičnim satjem so bile oddaljene v zračni črti 4 km od nanoških gozdov. Njih srečni lastnik je tisto leto natočil iz 15 panjev 600 kg medu.

Drugo leto sem si tudi jaz omislil nekaj panjev čebel.

Nadaljnji dve leti hoja ni medila. Mesca avgusta leta 1931 pa so se nenadoma odprli medeni viri na Nanosu. Čeprav so bile moje čebele oddaljene 4 km od gozda in sem imel samo tri slabotne panje, sem jim vendar vzel nekaj medu, ki sem ga bil zelo vesel, ker je bil to moj prvi pridelek.

Naslednje leto je hoja medila mesca junija, a samo kakih osem dni. Med sem iztočil in čebele odpeljal na Nanos, toda medenje je prenehalo, kakor bi odrezal, in se ni več ponovilo, čeprav je bilo vreme zelo ugodno.

Zopet ni bilo dve leti nič.

Leta 1935 pa je hoja »prijela« mesca julija in »držala« vse tja do srede oktobra. Na Nanosu je bilo tedaj kakih 500 panjev čebel na paši. K temu je pripomogla cesta, ki so jo Italijani zgradili iz strateških namenov prav do vrha Nanosa.

Leta 1936 je hoja medila mesca junija, a le nekaj dni. Spet sem napravil isto napako kakor štiri leta prej: čebelam sem vzel med in jih peljal v gozd, ko je bilo paše konec. Kljub vročemu poletju se medenje ni hotelo ponoviti.

Hoja je eno leto počivala, zato pa je drugo leto medila petdeset dni: od 20. junija do 10. avgusta. V tem času so čebele dvakrat napolnile medišča.

Sledilo je najdaljše suho razdobje v zadnjih tridesetih letih. Tri leta hoja ni dala ničesar od sebe. V septembru 1941 je bilo sicer opaziti znake medenja in tudi čebele so šumele v vrhovih jelk, a donosa ni bilo.

Leta 1942 je hoja medila mesca julija in avgusta, čebele pa so dvakrat napolnile medišče.

Po dveh suhih letih, je prišlo leto, ki je bilo eno izmed najbolj medenih. Hoja je medila cele tri mesce. Čebele sem imel oddaljene 4 km od gozda, a sem kljub temu pridelal 40 kg medu na panj.

Spet smo dve leti nestrpno čakali, se ozirali proti Nanosu in ugibali, če bo ali ne bo. V letu 1947 se je pojavilo slabotno medenje, ki je od mesca avgusta pa do konca septembra dražilo čebele in čebelarje, a panji so ostali suhi.

Leta 1948 bi bilo zelo medeno, če ne bi bilo v poletnih mescih preveč dežja. Veliki nalivi, ki so se pogostoma vrstili, niso mogli hoje ugnati. Komaj je prenehal naliv in kakor hitro so topli sončni žarki osušili premočeno drevje, že so se povsod pod hojami zalesketale drobne, sladke kapljice. Čebele pa so letale, da je bilo veselje. Panji, ki so bili v bližini gozdov, so imeli polna medišča, čebele, ki so bile oddaljene od gozdov, pa niso nabrale ničesar. Iz tega sem sklepal, da lete čebele na oddaljenejšo pašo le takrat, ko traja lepo, jasno in toplo vreme več dni zapored. Ob oblačnem vremenu, ali ko se bližajo nevihte, ne gredo daleč na pašo.

Sledilo je leto s suhim in vročim poletjem, a medenja ni bilo. Šele mesca septembra so se pojavile pod nekaterimi hojami redke medene kapljice, ki so oznanjale dobro letino za prihodnje leto.

Mesca julija 1950 je hoja tako močno medila, da so bila v nekaj dneh medišča polna. Takoj nato pa je medenje prenehalo, čeprav je še nadalje trajalo lepo vreme.

Hoja je potem počivala samo eno leto in že smo bili spet deležni njenih dobrin.

V letu 1952 je bilo pod hojami dva mesca vse pokapano. Vsak dan smo opazovali sveže medene kapljice, čebele so letale iz panjev, a v

panjih je bila suša. Nekateri so trdili, da je mana strupena, drugi, da je presuha, tretji, da je prevodena. Verjetno pa so bili tega krivi hladni severni vetrovi, ki so pihali noč in dan ter sproti sušili sladke kapljice. Ko je veter ponehal, so se medišča naglo napolnila s hojevcem.

Potem smo imeli dve suhi letini, najslabši, od kar čebelarim. Ne samo hoja, tudi nobena rastlina ni medila, tako da kljub večkratnemu prevažanju niso nabrale čebele ničesar. V avgustu 1954 se je pojavilo medenje na hoji, ki je trajalo do oktobra, a panji so ostali suhi. Bilo je tako zagonetno, da smo bili čebelarji naravnost zbegani. Pod hojami je bilo vse pokapano, čebele so letale kakor nore, v panjih pa je bilo vsak dan manj medu. Zaradi dveh zaporednih slabih letin sem tisto leto znižal število panjev od 90 na 50.

Leta 1955 je hoja močno medila, a medenje je trajalo malo časa. Dež in burja sta ga popolnoma zavrta.

Spet je hoja počivala eno leto in spet nas je dve leti zaporedoma presenetila s sladko mano.

Gozdna opazovalnica na Nanosu, ki je bila postavljena leta 1957, je prvo leto zabeležila 45 kg, drugo leto pa 17 kg donosa.

Ti skromni zapiski o tridesetletnem opazovanju medenja ene izmed naših najvažnejših medovitih rastlin še zdaleč niso popolni in torej ne morejo biti podlaga za kakršnokoli »medeno napoved«, zlasti, ker opazovanja ne slone na kaki znanstveni osnovi. Saj nisem imel nobenih pripomočkov, niti tehtnice, temveč sem opazoval le kot praktičen čebelar, ki se zanima za čebeljo pašo v svojem okolišu.

Pri tem sem pa le prišel do nekaterih zelo važnih ugotovitev. Dognal sem, da je hoja včasih zelo muhasta. Medi, kadar se ji zljubi, ne glede na vreme in vendar se lahko nanjo bolj zanesemo kakor na katerokoli drugo medovito rastlino. Trdno sem prepričan, da bi naše čebelarstvo, če ne bi bilo hoje, sčasoma propadlo ali vsaj ne bi bilo več rentabilno. Ugotovil sem še, da hoja medi tudi v mokrih letih in ne samo v suhih, kakor smo včasih mislili. Ni pa s tem rečeno, da v suhih letih vedno medi.

Če sovpada vroče in suho poletje s »hojevim letom«, tedaj imamo dobro medeno letino. Če je pa »hojevo leto« v poletnih mescih mokro in hladno, bomo pridelali malo medu.

Zakaj hoja ne medi vsako leto? Tako se sprašuje marsikateri čebelar, ko prevažá suhe panje z ene paše na drugo brez vsakega uspeha in se spominja let, ko so njegove čebelice na hojevi paši napolnile satovje do zadnje celice in je še ostalo v gozdovih na vagone medu.

Zakaj v slabih letih ne medu vsaj malo, medtem ko medu v dobrih preveč? Pravzaprav bi se morali vprašati, zakaj se ušice, ki povzročajo medenje, ne pojavijo vsako leto? Kateri činitelji so potrebni, da se ušice tako razmnože, da nabrizgajo na vagone mane? Ali jih ne bi mogli umetno vzgajati in razmnoževati, kadar bi se nam zljubilo?

Upajmo, da nam bodo naše znanstvene ustanove v doglednem času odgovorile na vsa ta vprašanja. Želeli bi, da bi Kmetijski inštitut Slovenije, ki raziskuje in zbira podatke o medenju hoje, objavil rezultate teh raziskav, saj bi bili brez dvoma zelo zanimivi in poučni.

Gozdne opazovalnice na Ravbarkomandi, Hrušici, Predmeji, Krnici, Nanosu in drugod po Sloveniji pa ne služijo zgolj raziskovanju medenja hojevih in smrekovih gozdov, temveč povedo čebelarjem tudi to, kdaj in kam naj peljejo čebele na gozdno pašo. Tehnica nikoli ne laže. Zato čebelarji ne bodo več vozili na slepo srečo. Ko še ni bilo gozdnih opazovalnic, je imel marsikateri od gozdov oddaljeni čebelar čebele doma, ker je bil prevoz na gozdno pašo zelo tvegan. Zdaj pa je poročevalska služba že toliko napredovala, da so po radiu in časopisju čez nekaj dni obveščeni o medenju celo najoddaljenejši čebelarji.

Tako so torej naše gozdne opazovalnice dober pripomoček k boljšemu in smotrnejšemu izkoriščanju medenih virov, kažipot k napredku našega čebelarstva, usmerjevalke višjih donosov hojevega medu in pospeševalke večje proizvodnje tega dragocenega živila.

Palača FAO v Rimu, kjer je bil lani mednarodni čebelarski kongres

XVII. MEDNARODNI ČEBELARSKI KONGRES V BOLOGNI IN RIMU

STEVO LONČAREVIČ

Po sklepu čebelarkega kongresa na Dunaju leta 1956 je bil XVII. kongres v Bologni in Rimu. Brez pretiravanja lahko rečemo, da so bili s tem kongresom, zlasti kar se organizacije tiče, udeleženci zelo zadovoljni. Mesto Rim s svojimi starinami in mnogimi zgodovinskimi spomeniki je napravilo na vse nepozaben vtis.

Neptunov trg v Bologni

Priprave za sestanek čebelarjev in znanstvenih delavcev z vsega sveta je prevzel novo izvoljeni generalni sekretar Apimondije dr. A. Zappi-Recordati, ki je hkrati predsednik Čebelarke zveze Italije.

Znanstveni del kongresa je bil 15. in 16. septembra v Bologni, in sicer v Narodnem čebelarskem inštitutu, v katerem je poleg laboratorija tudi muzej raznih čebelarskih potrebščin. V teh dveh dneh je predavalo 23 znanstvenikov, od njih 5 o matičnem mlečku in njegovem delovanju na človeški organizem. Med drugimi je tedaj predaval tudi naš delegat, prof. dr. I. Tomašec, »O problemu zatiranja nose mavosti.«

V sredo 17. septembra smo napravili ekskurzijo v okolico Bologne, da si ogledamo nekaj vzornih čebelnjakov. Ta ekskurzija je bila posebno za-

nimiva za čebelarje praktike in v strokovnem pogledu morda najvažnejša točka te čebelarje prireditve. Ker je o njej poročal že inž. Rihar v 9.—10. številu Slovenskega čebelarja, jo na tem mestu samo omenjam.

Glavni kongres se je začel v Rimu 18. septembra in je trajal tja do 23. septembra 1958. Kakšno važnost so pripisovali temu kongresu, je videti že iz tega, da so izbrali zanj veličastno palačo organizacije FAO (Mednarodna organizacija za prehrano in kmetijstvo). Poslopje je v središču antičnega Rima, katerega zidovi (ruševine) so stari nad 2000 let. Vnanja kakor notranja ureditev te zgradbe je v resnici nekaj posebnega. Predvidena je za velika mednarodna zborovanja. Zastave in grbi najrazličnejših narodov sveta so krasili predsedstveni prostor. Vse dvorane so bile opremljene z aparaturo za simultano prevajanje predavanj v razne jezike. Vsak sedež je imel slušalko in vsak udeleženec je mogel poslušati predavanja v tistem jeziku, ki ga je razumel. Uradni jeziki na kongresu so bili angleški, nemški, francoski in italijanski. Strokovno izvežbane Italijanke so z lahkoto sproti prevajale posamezna predavanja, tako da je vsak poznavalec enega ali drugega izmed omenjenih jezikov mogel spremljati vse referate.

Kongres v Rimu se je začel s svečanim pozdravom dr. Zappija-Recordatija. Za njim je govoril generalni direktor organizacije FAO, a nato še minister za kmetijstvo in gozdarstvo Italije. Vsi trije so poudarili, kako velike in značilne koristi prinaša čebelarstvo človečanstvu. Po njihovih govorih je bivši predsednik kongresa, ing. H. Planckh z Dunaja, predal predsedniške insignije novemu predsedniku dr. Z. Recordatiju, nakar je kongres nadaljeval z delom.

Udeležba in predavanja na kongresu. Kongresa se je udeležilo okrog 700 čebelarjev in znanstvenikov iz 35 držav. Zastopane so bile naslednje države: Alžir, Argentiniya, Belgija, Danska, obe Nemčiji, Finska, Francija, Grčija, Velika Britanija, Holandija, Irska, Izrael, Italija, Japonska, Jugoslavija, Kanada, Luksenburg, Maroko, Norveška, Avstrija, Poljska, Švica, SSSR, Španija, Čehoslovaška, Madžarska, Vatikan, Združena arabska republika, USA in Ciper. Največ delegatov je bilo iz Francije (106), Velike Britanije (90), Italije (72), Zahodne Nemčije (50) in Norveške (46), medtem ko nas je bilo iz Jugoslavije 18. Slovenski delegati, ki so se pripeljali v Rim s Putnikovim avtobusom, so le deloma prisostvovali kongresu.

Poleg že omenjenih 23 referatov v Bologni so se zvrstila v Rimu še naslednja predavanja: čebelje pasme in metode čebelarjenja (13), biologija čebel (18), čebelarstvo in opravevanje kmetijskih kultur (10), čebelji proizvodi in njih uporaba v zdravilstvu (6), bolezni in sovražniki čebel (10), čebelarstvo gospodarstvo, organizacija in zakoni (4), botanika medovitih rastlin (5), matičji mleček in njegova uporaba (7) ter še 15 drugih referatov iz raznih področij. Od Jugoslovanov so predavali razen dr. Tomašca še dr. Vasilija Filipović-Moskovljević »O skupinskem efektu pri domačih čebelah«, dr. B. Vlatković in inž. J. Kulinčević »Morfološke študije na čebelah v Južni Srbiji«, ter inž. A. Perušić »Gozdno čebelarstvo«. Razen navedenih bi morala predavati tudi dr. S. Matuka in inž. J. Rihar, a so njuni predavanja iz neznanih vzrokov odpadli. Kakor v Kopenhagenu leta 1954 in na Dunaju leta 1956 je bilo tudi v Rimu več predavanj hkrati v različnih dvoranah. Prostor mi ne dovoljuje, da bi v tem poročilu podrobneje o njih

govoril, reči pa moram, da so vzbudila predavanja jugoslovanskih referentov izredno pozornost, saj je sledila vsakemu precej dolga debata.

Problematika o matičnem mlečku. Posebej je treba omeniti, da so bili tako referati kakor diskusija o matičnem mlečku zelo zanimivi. To ni nič čudnega, saj je proizvodnja mlečka v zadnjih štirih letih močno narasla. Ideja o njegovi uporabi v zdravilstvu je vzniknila leta 1955 v Franciji. V Bologni in Rimu je nastopil kot glavni predavatelj v tej temi prof. R. Chauvin. Ta je poudaril, da smo glede raziskavanj mlečka še vedno na začetku in da je resnica o njegovem delovanju, zlasti kar se tiče zdravljenja in obnove tkiva, le deloma odkrita.

Med govorniki so bili biologi, zdravniki, veterinarji in drugi. V glavnem so govorili o ugodnem delovanju mlečka, med njimi pa so bili tudi taki, ki so svarili pred pretiravanji. Neki zdravnik je na primer izjavil, da ni dosegel s svojimi poskusi nikakega pozitivnega uspeha, nasprotno pa je neki diskutant trdil, da je mogoče z mlečkom ozdraviti celo raka. Trditev tega diskutanta je med poslušalci naletela na oster odpor.

V razgovoru z dr. Morgenthalerjem in dr. Ano Maurizio sem zvedel, da švicarski čebelarji še niso dobili uradne odobritve za proizvodnjo in razpečevanje mlečka. Kot vse kaže, te odobritve ne bodo prejeli, dokler ne bo njegovo delovanje nadrobno in klinično raziskano na posameznih bolnikih. Kljub temu pa ga njihove drogerije in lekarne uvažajo iz Francije in dobro prodajajo.

Diskusant dr. Bögler je pripovedoval, kako je prišel k njemu pacient in mu zaupal, da je obšel že nešteto zdravnikov, a mu niti eden ni mogel pomagati v njegovi bolezni. Svetoval mu je, naj uživa mleček. Po dvome-sečnem uživanju se je njegovo bolezensko stanje znatno zboljšalo. Glede na to je dr. Bögler predlagal, da naj bi zdravniki, biologi in čebelarji izdelali skupno resolucijo, s katero bi uredili predpise o proizvodnji, hranjenju in uporabi mlečka. Nadalje je predlagal, da naj bi bila trgovina z mlečkom izključna domena čebelarskih organizacij, nikakor pa ne raznih sumljivih trgovcev.

Dr. Hambleton (USA) se je za resolucijo, ki naj bi razčistila kočljivo vprašanje o tem »fantastičnem« sredstvu, toplo zavzel. Dejal je, da je ta tem bolj potrebna, ker ni mogel do sedaj še nihče dokazati, da je mleček brez vrednosti, ako z njim pravilno ravnamo. Zato pričakujejo ne samo on, temveč tudi mnogi drugi, da bo kongres kolikor mogoče nepristransko razpravljal o vrednosti mlečka, je pa proti bučni reklami, dokler ne bo snov klinično raziskana.

Predstavniki angleških čebelarjev dr. Barnes, ki je tudi sam čebelar, je diskusijo zaključil s temile besedami: «Pustimo vse bučne reklame za nekaj let ob strani! Predvsem morajo biti čebelarji in čebelarske organizacije kakor znanstveniki, ki preizkušajo mleček na bolnikih, strogo objektivni glede tega vprašanja.»

Argentinec M. Rubio, ki ima 3500 panjev, je povedal, da je v njegovi deželi tedaj, ko je pri nas najhujša zima, glavna paša. Tehtnica pokaže na dan 5 do 6 kg donosa, so pa letine, ko je mogoče iztočiti na panj do 400 kg medu. V njegovem čebelarstvu je treba vsako leto po dvakrat izmenjati matice, ker stalno zalegajo in se zaradi tega hitro izčrpajo. Zato njegovi

čebelarski pomočniki, ki jih ima 12, nič drugega ne delajo, kakor vzrejajo matice in pridobivajo mleček. Iznašel je poseben način konserviranja mlečka v kristalih, pa mu je zato hladilnik nepotreben. Važno je le, da hrani preparat na suhem in temnem prostoru. Ko sem se o tem z njim n drobneje razgovarjal, mi je obljubil, da mi bo poslal pismena navodila v nemškem jeziku o pridobivanju, hranjenju in razpošiljanju mlečka.

V diskusiji o uporabi mlečka med zdravniki ni bilo soglasja. Medtem ko so nekateri dosegli boljše uspehe z injiciranjem, so drugi dajali prednost dovajanju zdravila organizmu skozi usta. Glede tega si torej še vedno nismo na jasnem.

Priznati moram, da smo pričakovali od kongresa, če ne že dokončno, pa vsaj nekoliko bolj določeno rešitev problema o mlečku, v resnici pa se je vse skupaj razblinilo v srditem dvoboju med zanešenjaškimi zagovorniki mlečka in »nevernimi Tomaži«, ki so bili proti njemu. Zdi pa se, da je vendarle prevladovalo mnenje, da pripada mlečku važna vloga v zdravilstvu zlasti pri regeneraciji človeškega ali živalskega tkiva.

(Dalje prihodnjič)

KAKO SO NA GORENJSKEM TRGOVALI S ČEBELAMI

VALKO RAZINGAR

»Kar naprej pripovedujte, Peterne!« sem vzpodbudil starega znanca, na katerega sem se obrnil za podatke o Ambrožiču, a mu je pošla beseda in je menda razmišljal, kaj bi imel še povedati.

»Vaš oče je bil Mihov nakupovalec, kaj ne?« sem mu pomagal iz zadrege.

— Bil je. Poleti je nakupoval, pozimi pa delal panje in vse drugo, kar je bilo potrebno za odpremo živih čebel. Janša, po domače Žnidarjev Tomaž, pa je imel na skrbi čebele v vseh čebelnjakih.

— Je bilo teh veliko?

— Več kot deset.

— Zakaj pa toliko?

— Zaradi pomladne paše. Večletna praksa nas je izučila, da paša ni povsod enaka. Zgodnejša je na sončni strani, kasnejša na senčni. V višjih legah je poznejša kot v nižinah. Nam pa je bil potreben zgodnji razvoj plemenjakov, da smo prišli čimprej do rojev. V ta namen smo izrabljali zgodnjo pašo na spomladanski resi.

— Kje pa so bili ti čebelnjaki?

1. Poletni je bil doma.

2. V Radovni zraven Novakovega rovta je bil zimski.

3. Eden je bil pod skalami proti Višeku pred Peričnikom.

4. Nadaljnega smo imeli v Kotu blizu Španovega rovta.

Drugi so bili:

5. v Skumavčevih krašnah v Zajnovem brdu;

6. poleg kolodvora pri Vatišu;

7. za cerkvijo pri Lengarju pod Rovom;

8. na Rupah proti Savskemu mostu;

9. na Belem polju blizu Kvančnikovega rovta;

10. pri Rosu na travniku in

11. v Mežaklji za Boriči nasproti Savskemu mostu. Tu je bila povsem sončna lega in poleti zelo dober donos.

Ker smo imeli večje število panjev tudi čez poletje, smo jih prevažali in prenašali iz enega čebelnjaka v drugega, kakor je pač kazala paša, posebno resa.

Prenašali so svoje čebele tudi drugi čebelarji, predvsem pastirji v Vratih kot na primer: Turk, Polda, Skumavec. Jeseni so prenesli svoje čebele bliže v Krasje. Tu vzcvete spomladanska resa zelo zgodaj. Notri v Vratih pa ni ugodno za čebele, ker spomladi predolgo leži sneg.

— Ali je tako velika razlika?

— Je. Pod Skalami pred Peričnikom je bilo januarja tako toplo, da nam je bil suknjič odveč. Iz lapornate skale pa solzi voda in je mah spodaj moker. Čebele gredo lahko tudi pozimi po vodo. S prezimovanjem nismo imeli nikoli nobenih težav. Vsak med je bil dober.

— Tudi gozdni?

— Da, tudi gozdni. Bilo je toplo in čebelam ni manjkalo vode. Otrebile so se lahko, kadar so se hotele.

— Kako pa je bilo s prevozom, oziroma nošnjo?

— Dokler je šlo, smo peljali z vozom, nato smo panje nosili. Moški so nesli po štiri panje s krošnjo, ženske pa po dva na glavi. Jaz sem jih najraje nosil na sankah. Panji so prišli bolj visoko nad glavo in sem laže nesel.

— Kakšen pa je bil zaslužek?

— Ni bilo slabo, a danes se to sliši bore malo. Ženske so dobile po 70 krajcarjev, mi moški pa po en goldinar do 1,20 goldinarja.

— In kakšen je bil donos medu?

— Niti za sproti. Med in sladkor je Miha vedno kupoval. Vse je šlo za slabiče, da so se hitreje razvili in bili sposobni za izvoz.

— Potemtakem niste nič spodrezavali?

— Saj nismo imeli kaj. Preden je družina napolnila ves panj s satjem, je navadno že šla. Če pa je bil ta ali oni panj povsem poln, smo zaradi boljšega zračenja na transportu, spodrezali spredaj in zadaj kakih 8 cm satja.

— Iz česa pa ste potem izdelovali satnice?

— Večinoma iz kupljenega voska in voščin. Posebno dober vosek smo dobivali iz Hrvaške. Bil je nekako bolj masten in bolj voljen. Iz njega smo izdelovali zelo lepe satnice.

— Delali ste jih gotovo le pozimi?

— Seveda. Spomladi in čez poletje je bila vedno zadrega in za kaj takega ni bilo časa.

— Kako pa je bilo s prodajo satnic?

— Domačini so jih malo kupovali. Vse je šlo na pošto in naprej.

— Ko ste jeseni prenesli panje v zimske čebelnjake in družine primerno zazimili, kako ste zaključili čebelarsko leto?

— Z likofom. Napravili so nam malo gostijo. Ko smo se najedli in napili, smo veselo prepevali, mlajši smo se pa tudi zavrтели.

- Kdaj je pričel Miha pravzaprav trgovati s čebelami?
- Leta 1873 je dobil prvo odlikovanje. Potem pa kar vsako leto **po več**. V svojem ceniku, ki je izšel 1. januarja 1907, navaja 92 odlikovanj.
- A kdaj je Miha umrl?
- To je bilo 5. julija 1904.
- Kdo je pa potem vodil čebelarstvo?
- Njegova žena Cecilija.
- Ali ji je šlo to dobro od rok?
- Pa še kako. Bila je Blažejeve rodbine z Dovjega in **izobraženo** dekle. V vsem mu je bila desna roka. Posebno mu je pomagala pri pisariji, **kar ji je po moževi smrti prišlo zelo prav**.
- Zakaj pa je kasneje trgovina s čebelami propadla?
- No, do prve svetovne vojne ji je kar dobro šlo. Po vojni **pa so** nastale nove meje, nove carine in povsem novi predpisi. Razen teh **so je** pojavilo še več drugih težav. Ona pa je bila že bolj v letih; zato ni mogla **več** vsega zmagovati. Trgovina je pričela pešati in je naposled **čisto zastala**.
- Kaj pa sin?
- Sin Miloš ni imel smisla za čebele. Šel je k pošti in postal **tamkaj** upravnik. Veliko veselja do čebelarstva je imela hčerka Kristina. Ta **pa je** zgodaj umrla, stara komaj 22 let.
- Potemtakem ni imela Ambrožičeva nobenega pravega naslednika?
- Domačega ne. Pač pa je nekoč prišel v Mojstrano Jan Štrgar, **si** odbral in kupil nekaj najboljših plemenjakov, **zboljšal** način vzreje matic in začel na veliko trgovati z njimi. Izvažal jih je v vse dele sveta **in** sčasoma še povečal slavo naše kranjice.

*

S tem smo pa že preskočili tja v Bohinj, k Šprahovim v Bitnje. **Tam je** muharil in vzrejal matice Jan Štrgar.

Njegov, še živeči brat Tonej mu je ves čas pomagal. Vsega se še živo spominja in po malem še vedno čebelari. Še je čil in zdrav, le preko zime je sklenil ožje prijateljstvo z gorko pečjo. Veliko ve povedati iz tiste dobe, ko sta z bratom skupaj čebelarila in trgovala z maticami. Tu naj navedem le nekaj važnejših dogodkov.

Starši so živeli v Nemškem rovtu. V Bitnjah so kupili manjše gospodarstvo, hišna št. 7 — sedaj 6, in se preselili doli.

Mladi Janezek je z veseljem obiskoval šolski pouk v Boh. Bistrici. Bil je priden in zelo lepo je pisal. Ob odhodu iz šole je dobil za nagrado — roj. Tega mu je podaril šolski upravitelj Martin Humeck, drugega pa je sam dokupil. Začel je torej z dvema družinama. To je moralo biti okoli leta 1894.

Naslednjo pomlad je šel v Podbrdo in obiskal Košbarja. Sedaj je tam železniška postaja. Od njega je kupil dva plemenjaka in jih odnesel domov.

Paša je bila ugodna, zato je število družin hitro naraščalo. Čez dve leti je že imel za poln voz panjev.

»Tako nama ni preostalo nič drugega, kakor da si urediva čebelnjak,« je nadaljeval Tonej. »Kupila sva ga od soseda za 5 goldinarjev. Razdrla **sva** ga in prestavila na sedanje mesto. Vanj je šlo do 75 kranjičev.

Razvoj čebel je bil dober in panjev sva imela vedno več. V ajdo sva vozila v Hraše, Torovo in k Sv. Valburgi.

Pot je bila zelo dolga, zato je bil prevoz z vozmi precej naporen. Ob povratku se je včasih utrgal ta ali oni medeni sat. Iz takih panjev se je pričel izcejati med in je zato večkrat kapalo od gugal — legnarjev.

S prodajo kranjičev sva krila stroške, nekaj pa je ostalo tudi za naju. Prodajala sva jih Jakobu Prešernu, v Vrbo. Leta 1903 sva pa začela čisto na svoje.

Brat si je oskrbel cenik. V reviji: Leipziger Bienen Zeitung in Wiener Bienenvater je poslal oglasa o prodaji kranjičev. Oglasoma je priložil še cenika. Vsaka teh revij je izhajala v 25.000 izvodih.

V kratkem je prišlo toliko naročil, da nisva mogla vsem ustreči. Delo se je kar čez noč podesetorilo. Panje smo pripravljali za pot sprva kar v mali, iz desk zbiti baraki, komaj 4×2 m veliki. Železnice še ni bilo, zato smo vozili v Lesce, navadno vsak tretji dan okoli 30 do 40 kranjičev. Čebelnjak sva spraznila mimogrede. Naročila pa so prihajala še in še. Zavaljo tega se je brat lotil obsežnejšega nakupovanja. Kranjiče je kupoval predvsem po Gorenjski in Primorski, a deloma tudi v Mojstrani.

— Kakšna pa je bila cena kranjičev?

— Boljši so bili po 4, slabši po 3,5 gld.

— Prenos iz Podbrda je bil gotovo težaven?

— Seveda je bil. Toda ljudje so tam navajeni nošnje. Vse znosijo v koših. Tako so tudi panje privezali na vrh koša in jih čez Bačo prinesli v Bitnje.

— Koliko pa so zaslužili?

— Od vsakega panja po 20 krajcarjev in malico.

— Kaj pa ste lahko tedaj kupili za 20 krajcarjev?

— Hlebec kruha ali 2 kg krušne moke. Moški čevlji so bili po 5, ženski pa po 4,5 gld.

— So bili panji težki?

— Največ po 8 do 10 funtov, to je okrog 5 kg. Bili pa so do 5 cm krajši in iz tanjših desk kot naši.

— Kaj pa prostor v čebelnjaku?

— Stari čebelnjak je bil premajhen. Tega smo pokurili za drva. Sedanjega nama je naredil Jakob Žumer iz Grabna pri Vantgarju. Meri 12×4 m. Vanj lahko zložimo do 250 kranjičev.

— No, ko je leta 1906 stekla tod mimo železnica, je bilo gotovo laže.

— Seveda je bilo. Prevoz iz Lesce in v Lesce je čisto odpadel. Vse smo oddajali kar v Boh. Bistrici. S poštno upravo smo se celo tako dogovorili, da smo panje odpeljali kar na železniško postajo, na pošto pa oddali le spremne papirje.

— Kako pa je bilo z dilarico?

— Podrla sva jo. Od železniške uprave sva kupila večjo barako in potem tamkaj pripravljala panje za prevoz.

— A zakaj ne v čebelnjaku?

— Deloma zato, ker hočejo imeti čebele mir, deloma pa tudi zato, ker smo lahko pripeljali voz prav do barake. V primeru dežja smo pa voz

potegnili kar vanjo. Vse kupljene čebele smo zložili v zasilnem čebelnjaku ob baraki, da niso motile domačih.

— Dela vam torej ni manjkalo?

— Vse nedelje smo delali, jaz dostikrat pozno v noč, medtem ko je brat pisaril.

— Sta imela pomočnike?

— Kajpada. Enega do tri vedno.

— A kaj vama je delalo največje preglavice?

— Brošure in ceniki. Te sva dala tiskati v raznih jezikih; v angleškem, nemškem, ruskem itd. Ruska brošura je bila natisnjena v Vjatki.

— In kakšne so bile želje kupcev?

— Najbolj jim je bilo všeč, če sva jim poslala čebele na takih okvirih, da so jih doma lahko kar predjali v domače panje. Prav zato sva morala imeti poleg kranjičev še panje z nemško normalno mero, s švedsko mero, Albertijeve itd.

— Od kod so bili najboljši odjemalci?

— Pred prvo svetovno vojno sva zalagala s čebelami vso Evropo, po njej pa predvsem prekomorske države, zlasti Egipt. Z njim smo imeli prav posebno ugodne trgovinske zveze. Ko je pripeljal Zeppelin iz Evrope v Ameriko, je pripeljal tja ameriškim naročnikom tudi najine matice.

— Dalj časa sta prodajala kranjiče Jakobu Prešernu v Vrbo.

— Da, do leta 1905, ko sva pričela na svoje.

(Dalje prihodnjič)

STARI ČEBELARSKI PISCI O ČEBELAH IN ČEBELARJENJU

Iz latinščine prevedel J. Fašalek

Mark Terencij Varro (116 do 27 pred našim štetjem) je bil prvi rimski pisatelj, ki je obravnaval čebelarstvo. Bil je predvsem znanstvenik. Neutrudno je zbiral podatke iz zgodovine, prava, mitologije, jezikoslovja ter literature. Kot starec osemdesetih let je začel leta 36 pred našim štetjem pisati o kmetijstvu. O čebelarstvu je črpal podatke tudi iz grških virov. Obravnava ga v tretji knjigi o kmetijstvu (*De re rustica*), ki jo je posvetil svojemu prijatelju, nekemu veleposestniku. Delo je razgovor med Apijem Klavdijem Pulhrom, Kvintom Aksijem in Lucijem Kornelijem Merulo. Z Varronom in drugimi odličnimi Rimljani so se sestali v neki vili, čakali na izid volitev, ki so bile ta dan, in se razgovarjali, dokler niso objavili volilnega rezultata.

De re rustica, III. knjiga, 16. poglavje

Izmed domačih živali nam ostane kot tretje le še razgovor o ribogojstvu. Kako to kot tretje, je rekel Aksij. Ali naj morda ne cenimo medu zato, ker zaradi skoposti v mladih letih nisi pil medenega vina?

Apius je nato pripomnil: Res je, kar pravi. Z dvema bratoma in dvema sestrama sem po smrti svojih staršev ostal sirota. Šele ko sem dal Lukulu

eno izmed sestra za ženo in mi je mož odstopil delež dediščine — prvi, ki sem ga dobil — sem tudi sam začel piti medeno vino, medtem ko sem ga sicer vedno dajal gostom na mizo. Vendar bi bila prej moja naloga in ne tvoja, da spoznam krilata bitja, ki jim je dala narava največ nadarjenosti in umetnosti. Prepričati te hočem, da jih bolje poznam kot ti. Zato ti hočem povedati nekaj o njih čudovitih naravnih umetnostih. Nato pa bo Merula tako kot pri drugih vprašanjih strokovno povedal, kako delajo čebelarji.

Pred obedom postrežejo gostom z medenim vinom

Nastanek čebel

Čebele se rode deloma iz čebel ali pa iz gnijočega bikovega trupla. Zato pravi Arhelajos v nekem epigramu, da so

»letajoči otroci gnijočega bika« in še:
»potomci konj so ose, bikov pa čebele.«

Ne žive samotarsko kot orli, temveč v družbi kot ljudje. Če imajo tako navado morda tudi sove, je vendar čebele nimajo. Kajti čebele imajo smisel za skupnost pri delu in zidavi, česar sove nimajo, so pametne in prave umetnice. Od ljudi se učijo delati in ljudje so jim za vzgled pri zidavi in kopičenju zalog. Hrana, prebivališče in zidava satja so namreč tri pglavitne skrbi čebel. Hrano pa je treba ločiti od voska, tega od medu in med od prebivališča.

Ali ni v satu šesterokotna celica, kot ima čebela sama šest nog? Geometri pa trde, da zavzema krogu včrtan šesterokotnik največjo možno površino.

Pašo najdejo v naravi, v panj pa prinašajo svoj tako sladki izdelek, ki je vseč bogovom in ljudem. Satje najde pot na žrtvenike in med dajejo kot prvo jed ter poslastico pri pojedinah. Čebelja družina je podobna državam, ker ima kralje (rex) ter oblast in smisel za življenje v skupnosti. Čebele hočejo imeti vsepovsod čistočo. Zato nobena ne sede na umazano ali smrdljivo mesto, pa tudi ne tja, kjer diši po dobro dišečih mazilih. Zato opikajo vsakogar, ki se jim približa namaziljen. Ne stikajo povsod kot muhe in nikoli jih ne najdeš na mesu, krvi ali masti. Spuščajo se le na sladke predmete. Čebela nikakor ni škodljiva zaradi tega, ker nemara podira gnezda drugih žuželk, pa tudi boječa ni. Če ji namreč hoče kdo podreti gnezdo, se krepko brani, ne da bi precenjevala svoje moči. Po pravici imenujemo čebele ptice muz. Če so se razkropile, jih lahko s ploskanjem rok in z udarjanjem črepinje ob črepinjo naglo spraviš na določeno mesto. Kot menijo ljudje, da imajo muze svoja bivališča na Helikonu ali na Olimpu, prav tako je določila narava njim za prebivanje s cvetovi porasle gore v nedotaknjeni divjini. Kamor koli gre matica, ji vsepovsod sledijo. Ko se utruji, ji pomagajo in, ako ne more več letati, jo čebele nosijo, da bi jo rešile smrti. Same nikoli niso brez dela in lenarjenje sovražijo. Zato preganjajo trote ter jih izženo iz družine, ker jim ne pomagajo delati, pač pa jedo med. Čeprav jih je mnogo, jih zasleduje le nekaj čebel z glasnim brenčanjem. Pred žrelom, odkoder bi mogel satju škodovati prepih, narede zazidek iz snovi, ki jo imenujejo Grki eritake. Zive kot v vojaškem taborišču, izmenoma stražijo, vse enako delajo ter pošiljajo roje (kolonije) v svet. V nekaterih prilikah jim dajejo voditelji (duces) pri tem znamenja, kot bi posnemali glas trobente; to pa je vedno znak za začetek ali konec boja.

Torej ljubi Merula, sedaj pa ti hočem predati bakljo za nadaljnji tek, da ne bo shujšal najin prijatelj Aksius zaradi nestrpnosti, ker mora poslušati zgolj nauke iz prirodoslovja. O njih praktični vrednosti pa še nisem ničesar povedal.

Donos

Merula: O praktični vrednosti bom govoril le toliko, da boš zadovoljen. Ljubi Aksius. Moja priča ni le Seius, ki je dal svoje čebele v najem za 1637 kg medu na leto, temveč tudi naš Varro. Slišal sem ga, kaj je pripovedoval o dveh vojakih, bratih iz Vejev v deželi Faliksov, ki sta služila pod njegovim poveljstvom v Španiji. Moža sta bila bogata, čeprav jima je oče zapustil le majhno dvorišče in nič več kakor eno jutro (pribl. 2523 m²; op. prev.) zemlje. Tedaj sta postavila okrog in okrog vsega dvorišča čebelje panje ter posejala v vrtu na praznih mestih materino dušico (Thymian), deteljo ter Apiastrum, ki jo imenujejo nekateri Meliphyllon, drugi Melisophyllon, mnogi pa Melittäna. Ta dva človeka sta dobila za med vsako leto najmanj po 10.000 sestercev (okroglo 2.000.000 din) in na ta dohodek sta lahko vedno računala. Trdila sta, da sta s prodajo počakala, da sta ga ob ugodni priložnosti lahko draže spravila v denar, kot bi ga, če bi ga prodala prehitro in sebi v škodo.

(Dalje prihodnjič)

OBNOŽINA IN NJENI UČINKOVITI NADOMESTKI

EDI SENEGACNIK

V zadnjem času čebelarški listi po svetu mnogo pišejo o obnožini in njenem pomenu za razvoj čebelje družine. Odkar so se letošnjo jesen pojavile celo obnožinske tablete v obliki zdravil in začele izpodrivati s svojo učinkovitostjo in cenenostjo sam matičji mleček, je postal ta problem še važnejši. Zato je prav, da si ogledamo najprej pomen obnožine za razvoj čebelje družine, potem pa spregovorimo še o nadomestilih zanjo. V zadnjih letih so z natančnimi analizami in s poskusi dognali toliko novega, da napreden čebelar skoraj ne more iti brezbrizno mimo vsega tega.

Naši čebelarji že dolgo vedo, da je obnožina neogibno potrebna za razvoj in obstanek čebelje družine. Brez nje bi sploh ne bilo življenja v panjih; iz jajčec bi se ne razvile ličinke in ličinke ne bi dorastle v čebele. Matica takoj preneha z zaleganjem, kakor hitro usahnejo obnožinski viri v naravi. Res je, da ima med v sebi več ali manj drobcenih delcev cvetnega prahu, toda vse to je odločno premalo za potrebe ene same čebelje družine, saj porabi ta na leto 50 kg in še več tega dragocenega hraniva. Poskusi so pokazali, da pri suhih čebelah, ki so jih hranili zgolj s sladkorno raztopino, ni bilo opaziti prav nobene zalege, dokler jim v satovje niso natresli sojeve moke. Mlade, komaj izvaljene čebele še niso popolnoma razvite. Manjka jim dušičnate hrane in prav te je obilo v vsakovrstni obnožini. Ko so merili količino dušika pri pet dni starih čebelah, so ugotovili, da se je povečala v glavi za 92 %, v zadku za 76 %, v prsih za 37 %, v vsem telesu pa za 64 %. Pravkar izvaljene čebele ne morejo brez obnožine negovati ličink in opravljati različnih del. Tudi umrljivost je med njimi v tem primeru zelo velika.

Obnožina je prav tako potrebna odraslim čebelam, zlasti jeseni in pred zazimljenjem. Zato jo uživajo v tem času v veliki meri in v njihovih telesih se zbira v obliki maščobnih plasti, ki jih pozimi varujejo pred mrazom. Iz teh proteinskih rezerv lahko celo nudijo potrebno dušično in beljakovinsko hrano prvi zalegi, ki se pojavi v čebeljih družinah sredi zime. Vsaka družina mora imeti torej pred zazimljenjem dovolj obnožine, ki jo bodo potem čebele uporabljale za prvo zalego pozimi ali zgodaj spomladi. Mlade čebele, zazimljene ob zadostni količini cvetnega prahu, dobro prežive zimo, medtem ko starejše rade pomro, zlasti če niso imele jeseni dovolj obnožine. Tako si lahko razlagamo veliko število mrtvic in spomladansko oslabeledost družin po hojevih pašah, ko je čebelam primanjkovalo cvetnega prahu.

Pri nas v Sloveniji je obnožinskih virov še vedno dovolj, čeprav z različnimi agrotehničnimi sredstvi odstranjujemo nadležni plevel, nepotrebno grmičevje in rastlinje, ki nudi po drugi strani toliko obnožine in nektarja našim čebelam! Spomladi, ko se prebudi narava, zacvete resa, potem leska jelše, sadno drevje in na stotine cvetlic, ki dajejo obilo cvetnega prahu. Najbolj izdaten pa je cvetni prah pravega kostanja, saj je v njem kar 19 % beljakovin. Ana Maurizio je našla v 1 cm³ kostanjevega medu od 500.000 do 1.200.000 obnožinskih delcev, v akacijevem pa le od 5000 do 20.000. Prav zato je kostanjev med odlično krmilno sredstvo v zgodnji pomladi. Noben drug med ga po svoji učinkovitosti ne more nadomestiti.

Niso pa tako srečni čebelarji drugod po svetu. Pomladna paša se začenja pozno in ponekod sploh ni obnožinskih virov prav v času, ko so za razvoj čebeljih družin najbolj potrebni. Pogosto je spomladi nestalno vreme, tako da čebele ne morejo na pašo in prinesiti v panje te prepotrebne hrane. Zaradi tega so začeli čebelarji razmišljati, kako bi prehiteli naravo in pomagali čebelam z nadomestki za obnožino. Preizkušali so najrazličnejše snovi: od naravnega posnetega in neposnetega mleka, mleka v prahu, kvasa, jajčnega rumenjaka oziroma beljaka in moke vseh vrst tja do sojeve moke. Pri teh poizkusih so ugotovili bolj ali manj vidne uspehe, nihče pa ni mogel zagotovo povedati, kakšen je bil in od kod je izviral učinek.

Najbolj temeljite poskuse z umetno obnožino je delal znani čebelarški znanstvenik prof. M. H. Haydak z univerze St. Paul (Minnesota v Združenih ameriških državah). Posvetil je skoro vse svoje znanstveno delovanje analizi cvetnega prahu in napisal številne razprave in knjige o tem. Velika čebelarstva v Ameriki so še bolj odvisna od zgodnje spomladanske paše kot naša. V mnogih severnih krajih Združenih držav in v Kanadi traja zima izredno dolgo. Zavleče se tja v april, ko pri nas čebele že veselo letajo in nosijo obnožino. Zato je bilo za ameriško čebelarstvo zares življenjskega pomena, najti učinkovita nadomestila za cvetni prah. Amerikanci so v tem uspeli in danes zanje to ni noben problem več. Poglejmo, kaj vse so preizkusili, da so dosegli tako pomembne rezultate.

Farrar je preizkušal pivovarniški kvas, sveže polnomastno mleko, posneto mleko v prahu, cela jajca, jajčni rumenjaki, jajčni beljak, koščke mesa, drobce posušene krvi, zdrobljene ribe, pšenično, ovseno, rženo, koruzno moko, grahovo moko, zdrobljeno bombažno seme, sojo, laneno seme in zmleti »kikiriki« (ameriški lešniki), trgovski kazein, sojevo moko. Vsem tem stvarim je dodal še 20 % posnetega mleka v prahu.

Zalega se je pojavila samo v tistih družinah, ki so dobivale naravno obnožino, suhi pivovarniški kvas, drobce mesa, zdrob bombažnega semena — bodisi same bodisi pomešane z mlekom v prahu — sojevo moko, sojev zdrob, pomešan z mlekom v prahu, cela jajca, jajčni rumenjaki in beljak.

Čebelarji bodo morali izbrati pač tiste nadomestke, ki so poceni in jih lahko dobe. Suhi pivovarniški kvas je pokazal najboljše rezultate. Ker pa je ta precej drag, priporočajo sojevo moko, pomešano z mlekom v prahu v razmerju 4:1. Učinek kaže tale tabela:

Število zaleženih celic	pokritih	odprtih	skupaj
Suho mleko v prahu	1278	1046	2524
Cvetni prah	1238	702	1940
Suhi pivovarniški kvas	2105	1740	3845

Po teh rezultatih je mleko v prahu enakovredno nadomestilo kot cvetni prah, če ju dodamo sojevi moki. Pivovarniški kvas pa je pokazal dvakrat boljše rezultate. Sojeva moka je sicer sama zase dober nadomestek za obnožino, toda količina zalege je mnogo večja, če dodamo še druga dva nadomestka. Sojevo moko predelajo na poseben način tako, da jo zagrejejo do določene temperature. Pri tem ji odvzamejo vso odvečno maščobo in jo hkrati razgrene. To je tako imenovana »expeller« metoda. Taka sojeva moka je odličen izvor proteina visoke biološke vrednosti in prav vsebina

mineralnih snovi in masti verjetno zelo ugodno vpliva na razvoj čebel. Tega pa ne moremo reči za navadno sojevo moko, ki ima zelo malo riboflavina. Tudi niacina (nikotinske kisline) je v njej mnogo manj kot v obnožini ali suhem pivovarniškem kvasu.

Avtor je mislil, da ima navadna sojeva moka premalo vitaminov in je morda prav to vzrok njenega neznatnega učinka na čebele. Zato je napravil več poskusov, pri katerih so dobivale posamezne družine sojevo moko z dodatkom nekaterih vitaminov. Uspeh je bil takle:

Število zaleženih celic	pokritih	odprtih	skupaj
Sojeva moka	2195	2524	4519
Sojeva moka + riboflavin	2105	2654	4759
Sojeva moka + niacin	2607	2048	4665
Sojeva moka + riboflavin	3174	2692	5866
Sojeva moka + suhi pivovarniški kvas	4744	2510	6554

Kot je razvidno iz zgornjih števil, mora biti v pivovarnišem kvasu poleg riboflavina in niacina še nekaj drugih snovi, ki manjkajo sojevi moki. Zaradi tega priporočajo te sestavine in takle način pripravljajanja nadomestkov za obnožino:

1. **Sojevo moko** je treba pripraviti oziroma predelati z »expeller«
metodo. Iz nje odstranijo maščobo z neko raztopino, potem pa moko zagrejejo. V moki sme ostati le 5–7 % maščobe.

2. **Pivovarniški kvas.** Vsebinsko dobro pomešamo v razmerju 4:1. Če hočemo, da bodo setavine še učinkovitejše, dodamo 5 % jajčnega rumenjaka.

Najbolje je, če dajemo te nadomestke v suhem stanju na valoviti lepenki, in sicer v kakem zavetnem in sončnem kraju. V opisanih primerih so dodajali nadomestke, pomešane z medom, v kolačih. Še bolje je, če jih dodajamo v kristalizirani gosti sladkorni raztopini oziroma v sladkornem testu na rešetko ali kar v pitalnike. Kadar začnemo pokladati te nadomestke, moramo z njimi nadaljevati, dokler ni dovolj obnožine v naravi. Ako ne moremo dobiti pivovarniškega kvasa, lahko dodamo sojevi moki mleko v prahu, toda učinek teh sestavin je slabši. Pelodni nadomestek lahko hranimo na suhem prostoru in v dobro zaprti pločevinasti posodi tudi vse leto.

Najnovejši poskusi, ki so jih delali na poizkusni kmetijski postaji v Minnesoti, pa so pokazali, da je za praktično uporabo najboljši tale recept:

Trem delom sojeve moke dodamo en del suhega pivovarniškega kvasa in en del mleka v prahu, nato pa še 10 % jajčnega rumenjaka v prahu in 10 % drobno zmletega trgovskega kazeina. Namesto rumenjaka v prahu, ki ga pri nas ne moremo dobiti, lahko vzamemo tudi svežega, in sicer tri do štiri za vsakega pol kilograma mešanice. Rumenjaka zamešamo z nekoliko sladkorne raztopine, dobljeno mešanico pa zlijemo v moko. Sveže posneto mleko lahko uporabljamo namesto vode v raztopini. Za sladkorno raztopino raztopi dva dela kristalnega sladkorja v enem delu vroče vode. En liter tako ohlajene raztopine dobro pomešamo s pol kilograma nadomestka za cvetni prah. Tako dobimo neke vrste »kandis«
oziroma testo, ki pa mora biti dovolj trdo, da bi ne teklo, ko bi ga položili na sate ali rešetko. Prav dobro pa je, če nadomestek zmešamo s sladkornim testom.

V Nemčiji, Švici, Ameriki in drugod prodajajo nadomestke za obnožino v obliki trdega sladkornega testa pod različnimi imeni: Sojapol, Salixan, itd. Čebelarji naroče spomladi za vsako družino do pol kilograma nadomestka. Uspehi, ki so jih dosegli, so zares odlični. Človek si samo želi, da bi lahko tudi Slovenci kupovali tako uspešna nadomestila, da ne bi sami pacali doma in po nepotrebnem tratili čas. V preteklem letu je Zveza že stopila v stik s tovarno olja »Sončnica« v Domžalah, ki pridobiva olje iz sojevega semena. Pogače, ki ostanejo po stiskanju, bi zmleli, jih po »expeller« metodi zagreli ter razgrenili in dobili sojevo moko visoke hranilne vrednosti. Kilogram take moke ne bi bil dražji kot kilogram medu. Seveda bi moral sodelovati pri tem s poskusi Kmetijski inštitut. Lansko leto je Zveza za prve poskuse že dobila moko zmletega »kikirikija« in jo dajala čebelarjem. O uspehu še nimamo pravih poročil. Tudi Medeks je pripravil neke vrste obnožinskih pogač, ki pa se niso obnesle. V njih je bilo premalo medu. Take pogače bi bilo sploh treba pomešati s sladkornim testom. Potem se ne bi kvarile in čebele bi jih raje jemale. Ob prvem neuspehu pa nikakor ne smemo obupati in kritizirati tiste, ki so začeli s pionirskim delom. Važno je, da smo sploh začeli, in zdaj je odvisno od nas samih, ali bomo šli po poti naprej in postali zares napredni čebelarji, kot jih najdemo drugod po svetu. Zavedajmo pa se, da nas bo čas prehitel, če se bomo slepo zanašali samo na naravo in njeno muhasto radodarnost.

ČEBELJI BLAGOR

(IZ ZAPISKOV ČEBELARJA JANEZA TROTA)

Imam sina — bog mu daj zdravje, Fiat 600 in čim manj funkcij v življenju — sina, ki se zelo zanima za čebele, kar je žal v splošnem pri čebelarstvem naraščanju od sile redek družbeni pojav. Vseskozi sem bil prepričan, da se je fant navezal na muhe iz čiste ljubezni do teh ljubkih živalic, da je v njih našel vzor marljivosti, varčnosti, redoljubnosti in delavnega elana. Res, tako sem mislil in srce mi je igralo kot Armstrongova trompeta ob zavesti, da si je moj edini, rodni sin vzel za vzor čednosti našo slavno kranjsko sivko. In kadar koli sem ponoči razpravljaj o teh izsledkih s svojo zakonsko družico, je le-ta vselej spustila solzo sreče na operjeno blazino...

Tri leta mi je ta nadobudni sin pomagal pridno kot čebelica pri vseh čebelarstvenih opravilih. Tekmovala sva v zažičevanju okvirov, v pleskanju panjskih končnic, pri prevažanju na pašo, pri točenju-in zazimovanju živinice. Nič mu ni bilo pretežko in tudi čebelje pike je prenašal s tako vdano-stjo, da mi je bil za vzgled junaštva in hladnokrvnosti.

Računal sem, da bova tako srečno in složno čebelarila vsaj do tistega dne, ko bo prvi slovenski čebelar popeljal svojo robo na pašo v približajoče se vesoljstvo. Vseeno kam: na Luno, Mars ali Venero. Zakaj, tovariši — roko na srce — če bodo sporočila prvih naseljencev s tega ali onega planeta količkaj ugodna o čebelji paši, ne bo preteklo pet veder vode po Savi, ko se bo našel slovenski čebelar, ki bo zraketiral (ne glede na stroške) svoje muhe v vesoljstvo! Mislim, da ni treba posebej praviti, da bo to napravil

v strogi konspiraciji s še enim ali dvema tovarišema »iz kompanije«, kar je odvisno od tega, kolikšna bo kapaciteta rakete. Nadaljnji razplet bo plod »naravnih pojavov« in bridkih izkušenj med čebelarji. Eden od teh treh vesoljsko-čebelarških pionirjev se bo na smrt skregal z ostalima dvema, ker ga bosta »ofernažila« pri delitvi stroškov za ta podvig, ali pa se bodo sprli vsi trije, ker bo hotel postaviti vsak svojo kramo na natanko istem mestu. V tem primeru bodo pribesneli vsi trije s prvo povratno raketo nazaj na Zemljo in bodo organizirali vsak svojo »kompanijo« v čim širšem obsegu. Razbobnali bodo govornice o tonskih donosih na panj in povzročili medeno mrzlico med čebelarji. Toda motil bi se, kdor bi mislil, da se bodo vsemirski prevaževalci razkropili po različnih planetih! Še malo ne! Vsi do zadnjega bodo drli v eno samo ozko dolinico na Marsu in tam se bo vnelo mesarsko klanje za stojišča. Verjemite mi, ljudje božji, celo kri bo tekla, če ne bo župan tistega kraja energično posegel vmes in naklepal visoke takse za stojišča. Poznam naše čebelarje! Nič jim ni mar, če natočijo vsi enako veliko ali pa vsi nič; to jih ne spravi iz ravnotežja. Toda gorje, če ima eden pol kile večji donos na panj kot drugi! Tedaj crkne vsa čebelarska idila, kot bi jo v žvepleno kislino potunkal. Ostanejo samo še zavist, kletev, sovraštvo in besnilo kot usedline čebelarske romantike. Računal sem torej, da bova s sinom vsaj do te predvidene revolucije v prevažanju čebelarila složno na preizkušeni zemljici slovenski. Pa se je stvar na lepem zasukala, ko sva četrte pomladi stala pred ulji in opazovala prerivanje na bradah. Tedaj je doslej dobrega fanta premamil demon poželjivosti. Že poprej sem večkrat opazil, da so se mu pri točenju oči sumljivo svetile, pa si tega pojava nisem vedel prav razložiti. Zdaj pa je na lepem prišel sam »s farbo« na dan! Globoko je zavzdihnil — moralo je priti nekje izpod želodca — in dejal:

»Eh, če bi imel jaz vsaj kakih šest panjev, čisto svojih, z voskom, medom in čebelami vred! Potem bi šele imel veselje do čebel!«

Zdrznil sem se ob teh pregrešnih besedah, kot bi mi kdo do ročaja porinil šilo v podhrbtini izrastek. To mi je dalo inspiracijo, da sem nepotvorjeno in brez besed buljil v smrkovca. Nisem mogel razumeti tega individualističnega egoizma, ki se je tako nenadejano in v tako nespodobni obliki pojavil v sklopu naše družinske skupnosti. Fant pa se ni dal spraviti s tira, temveč je mirno glodal nohte in odkrhke pljuval v travo.

»Če si pravičen, oče, moraš priznati, da garam pri čebelah kot ti, po-žanješ pa vse samo ti. Nič ne pomisliš, da mi je že osemnajst let in da imam že tudi svoje potrebe!« je modroval in pognal izredno velik kos nohta čez čebelnjak.

Še vedno nisem mogel zapopasti, kako je mogel v fantu splamteti ta ostanek stare kapitalistične miselnosti o osebni lastninski pravici, ko sem vendar tako miselnost s strogo očetovsko vzgojo dosledno zatiral v pobal-
linu, ko je bil tako rekoč še v embrionalnem stanju. Vendar sem le toliko prišel do sape, da sem z jokavim glasom zameketal v poba:

»Ali ne delamo vsi za vse? Ali ni družina zadruga, v kateri starši trošijo vse svoje sile za blagor otrok? Mar jaz sam zafrečkam, kar čebele skupaj znosijo? Ali ne ližeš medu, kolikor in kadar ga hočeš? In, ali ti ne dajem povrh vsega še vsak mesec jurja za tvoje drobne oslarije?«

»He,« se je našobil pobalin, »mar Žuža (to je njegova sestra) ne liže tudi medu, kolikor in kadar ga hoče, pa pri čebelah ne dela dosti več kot troti v panju?! In njej tudi dajesh jurja na mesec kakor meni!«

Med nami povedano, tovariši; to je čista resnica in z njo me je pokovec pritisnil ob zid. Prav nič drugega mi ni preostalo, kot pristati na pogajanja. Glas mi je donel kot iz groba, ko sem dejal:

»Šest panjev, praviš, bi rad? Šest panjev! To, fant moj, je pri današnji druginji velik kup denarja!«

»Saj ti jih bom odplačal! Po vsakem točenju nekaj!« me je zgrabil za vrat, ko je videl, da se mehčam.

»Takooo? Kaj pa tekoči stroški?!« sem prešel v napad.

»Participiram!« je odbil rafal v zraku.

Tedaj sem položil orožje in svečano izjavil: »Prav, sin moj! Od danes si lastnik šestih panjev z lesom, voskom, medom in čebelami vred. Izberi si jih, ki so ti pri srcu in jim vtisni svoj pečat! Naj ti napolnijo vsako leto vagonsko cisterno z medom!«

S tem je bil oficialni del predaje zaključen in po pobovem obrazu se je razlezel sijaj lastninske blaženosti...

Tisto leto smo samo enkrat zavrteli in še takrat le na pol. Fant je iztisnil iz svojih panjev 60 kg medu in je še toplega vnovčil za osemnajst tisočakov. Bil je bogat za tri in srečen za štiri... Toda neki salamenski slovenski rek pravi, da prvi dobiček ne gre v mošnjiček. In ta zlomek ima vražje prav. Oba čebelnjaka sta namreč terjala novo pločevinasto streho in sta pogoltnila 32 jurčkov... Letni obračun je pokazal, da me je prevažanje na paše osušilo za 65 tisočakov, nakup praznih prašilčkov osem jurčkov, satnice, sladkor in še nekaj drobnarij pa skupaj še trideset in tako je preprosto račun pokazal, da je bilo v tem letu tri tisoč dinarčkov stroškov na panj. Šestkrat po tri je pa skoraj toliko kot osemnajst, ali natanko toliko, kot je novi lastnik šestih panjev skupil za med... Pri tem bi se pa moral obrisati še za dvanajst tisočakov letne »rente«, če ne bi jaz na stežaj odprl svojega zlatega očetovskega srca in osušene listnice.

Potem je prišla zima in po njej spet pomlad. Spet sva stala na toplem soncu pred ulji in fant si je grizel nohte. Vedel sem, da bi rad nekaj povedal, pa mu ni šla beseda iz ust. Tiho sem se smejal v brk in molčal. Nazadnje ga je pa le premagalo in je dejal:

»Veš kaj, oče, menda bo res najbolje, da spet ti prevzameš vse panje, saj s čebelami ni kaj prida zaslužka. Pomagal ti bom vseeno, ti mi boš pa še posebej odrinil kakkega jurčka, kadar bo dobra letina.«

»Kakor želiš!« sem dejal, »prav je pa le, da si poskusil; zdaj vsaj več, pri čem smo čebelarji. Menda bi bilo res najbolje vse skupaj prodati, saj so sami stroški s čebelami!«

»Tega pa vendar ne boš storil, oče! Ali jih ne bi bilo škoda, ko so pa tako lepe in prijetne?!« se je potegnil zanje in skoraj na jok mu je šlo.

»Sijajno, fant moj, takega sem te vesel!« sem zavriskal in spet mi je v srcu zaigrala Armstrongova trompeta. In kaj bi tudi ne, saj sem vedel, da bo moj sin čebelaril tudi še potem, ko bo meni pognal regrat iz nosa... Morda jih bo kdaj popeljal celo na Mars, saj raketa ne more biti dražja kot kamion...

Na vprašanja, ki smo jih objavili v prvi letošnji številki Slovenskega čebelarja, smo prejeli toliko odgovorov, da smo jih morali nekaj odložiti za naslednjo številko. To je dobro znamenje, ki kaže, da smo prav storili, ko smo posvetovalnico obnovili. Upamo, da ne bo primanjkovalo novih vprašanj, niti ne nadaljnjih odgovorov nanje, tako da bo vladala v tem kotičku lista res tista razgibanost, ki si jo je uredništvo želelo.

ODGOVORI

K 1. vprašanju o žveplanju satov. — Prvi o'd'g'ov'o'r: Na splošno opravimo tako imenovano zaščitno žveplanje satja jeseni, to je takrat, ko ga pobereмо iz panjev in vložimo v omaro. S tem uničimo morebitno zalego čebelje vešče. Ker pa nastopi jeseni kmalu hladno vreme, se vešče ne pojavljajo več in je vsako zimsko žveplanje odveč. Spomladi moramo satje znova žveplati, in sicer vsakih 14 dni. Preden ga damo v panje, ga moramo dobro prezračiti, da zgubi duh po žveplu.

Ne smemo pa žveplati satja, ako ga po točenju nismo dali čebelam očistiti, kakor tudi ne celih medenih ali z obnožino napolnjenih satov. Pri večkratnem žveplanju takih satov se med in obnožina navzameta strupenih plinov in, ko jih damo v panje, lahko z njimi uničimo družine.

Ker pa je žveplanje satja nevarno zaradi ognja in ker razje žvepleni plin žico v satnikih ter načne tudi druge kovirske dele omare, uporabljamo danes rajši paradiklorbencol. Dobiti ga je pri Medeksu in v drogerijah v Ljubljani. Delo z njim je preprosto. Nasuješ ga v posodo, to pa postaviš v omaro. Snov počasi hlapi kot kafa in razkužuje satje, dokler je je kaj v posodi.

Virmašan

Drugi odgovor. Ličinke voščene večše se razvijajo v satovju le v poletnem času, ko je povsod dovolj toplote. Pozimi, ko ga hranimo v omarah ali zabojih, ni treba žveplati satov, ker jih mraz najbolje varuje pred molji.

Sati, ki jih imamo čez zimo v omarah, dobijo neprijeten duh in, ko jih spomladi damo v medišča, jih čebele nerade zasedejo. Šele s prestavljanjem zaleženih satov iz vališča v medišče jih k temu prisilimo.

Pri nas ne pobereмо jeseni satov iz medišč, temveč jih pustimo vse na svojem mestu kakor v poletju. Ko se bliža zima, damo v prazen prostor med okenci in vratci panja papir in slaminico. Ko pritisne mraz, čebele zapuste medišče in se stisnejo v zimsko gručo v vališču. Ko mraz odneha, se zimska gruča razširi skozi rešetko v medišče. Zato so spomladi medišča že zgodaj gosto zasedena brez vsakih prisilnih ukrepov, ob dobri paši pa so kmalu polna medu.

Jože Kostanjevic, Vipava

Tretji odgovor. Ko hranimo sate čez zimo v omarah, jih ni treba žveplati, ker ni prav nobene nevarnosti, da bi jih napadli molji, zlasti če je prostor, v katerem je omara, hladen. Jaz imam omaro postavljeno v suhem in hladnem kletnem prostoru in satov tudi jeseni ne žveplam. Do sedaj se jih pozimi še niso lotili molji. Zgodilo pa se je neko leto, da je ostalo spomladi v omari več starih satov, na katere sem popolnoma pozabil. Avgusta pred ajdovo pašo sem nekaj družinic v štirisarjnih z mladimi matičkami porabil v AZ-panjih za izmenjavo starih matic. Ko sem hotel spraviti odvečno satovje v omaro in odprl vrata, se je vsul iz nje cel roj vešč. Od satja, na katerega sem pozabil, je ostalo le še nekaj drobirja, vsa omara pa je bila polna črvov, da sem jo moral takoj očistiti. Prostor, v katerem stoji omara, sem zažveplal in pustil nekaj dni zaprtega, da so poginili metulji. Od tedaj dalje žveplam satovje samo čez poletje vsakih 14 dni, kadar je sploh v omari.

Maks Avšič, Ljubljana-Polje

Četrty odgovor. Jaz žveplam sate že jeseni, kakor hitro jih pobereм iz medišča. Bolj ali manj medene hranim posebej, prazne pa zložim v omaro. To satje zažveplam z enim ali dvema žveplenima trakovima, hkrati pa natresem

v omaro na zgornjo polico paradiklorbencol, nakar vrata dobro zaprem in — kar je najvažnejše — vse reže zalepim s papirnati trakovi, da plin nikjer ne uhaja in da se v omari ne morejo vtihotapiti večje. Tako shranjeni sate so se mi vedno ohranili nepoškodovani skozi vso zimo; šele spomladi satje pregledam in ga zopet zažveplam.

Paradiklorbencol je sôlj podobna tvarina, ki jo dobimo v drogerijah, 10 dkg stane kakih 50 din. V Ljubljani ima paradiklorbencol menda edino drogerija poleg magistrata na Mestnem trgu. Ker močno hlapi, je bolje, da ga kupiš tik pred uporabo. Za en prostorninski decimeter ga je treba 1 gram, za en AZ-panj približno 7 dkg.

Paradiklorbencol dam tudi v panje, v katerih hranim medeno satje, kajti takega satja nikoli ne žveplam. Če bi ga žveplal, bi se žvepleni hlapi spojili z vodo v medu v žvepleno kislino, kar bi lahko čebelarom škodovalo. FR

Peti odgovor. Satov v zimski dobi, če jih hranimo v hladnem prostoru, ni treba žveplati, ker se ličinke voščene večje razvijajo le pri primerni toploti. Potrebna pa je pozornost spomladi in poleti, zlasti če so sate zloženi v omari ali skrinji. Na prostem zraku, n. pr. na podstrešju obesene ali razložene sate večje ne načno vse leto.

Oto Mikulič, Zidani most

Šesti odgovor. Če vzamemo satovje iz panjev že zgodaj, recimo konec septembra, tedaj jih je treba, ker je še toplo, pred zimo vsekakor vsaj enkrat žveplati. To pa ne takoj, temveč šele čez kakih 14 dni, ko so se mogoče že zaradili »črvčki«. Če pa storimo to, ko je že mrzlo vreme, je žveplanje brez pomena. Pozimi smo zaradi moljev lahko brez skrbi. Meseca marca in aprila pa satovje v presledkih večkrat pregledamo in ga po potrebi vsakih 14 dni pokadimo, toda če ga držimo v hladnejšem prostoru, zadostuje enkratno žveplanje tam nekje v aprilu. Če je vreme hladno in če damo satovje družinam že v drugi ali tretji dekadi aprila, pa niti to ni potrebno. Tako delam vsako leto, a mi molji še nobenega sata niso uničili.

Abrez

Sedmi odgovor. Pozimi satov ni treba žveplati, ker jih črvi voščene večje v tem času ne napadajo, če niso se-

veda preveč na toplem. V ostalih letnih časih pa je žveplanje potrebno najmanj enkrat na teden.

Če sate pogosto žveplamo, se žice v satnikih rade trgajo, posebno pri točnju medu ali pri prevažanju čebel. V toplih dneh je to lahko usodno za čebele, ker se tedaj satje sesede, z medom, ki izteče, pa si čebele zamažejo vdusnice in se zaduše.

Tudi matica nič kaj rada ne leže v satje, ki je bilo prepogosto žveplano. Celo čebele se ga ogibajo in ga zlepa ne napolnijo.

Sate je treba držati vedno na hladnem, suhem in temnem prostoru, najbolje v omari za shranjevanje satja, v kaki skrinji ali zaboju, ki se dobro zapira.

Janez Mahkovic, Ljubljana

VPRASANJA

7. Obnovitev satja. V zadnjih letih sem obnovil le malo satja. Zato bi rad zamujeno popravil, ne vem pa, kako naj napravim, da ne bo preveč prizadet pridelek medu. Za dobro navodilo bom zelo hvaležen. C. S.

8. Plemenilna postaja. V neki zaseki med dvema hriboma nameravam postaviti plemenilno postajo. Ker so na obeh straneh kakih 200 m visokega hribovja v značni oddaljenosti 1000 m čebele, je vprašanje, če je kraj primeren za to. Prosim za nasvet, kaj naj ukrenem. Ali se da kraj zavarovati pred dovozom drugih čebel na pašo? K. V.

9. Dovoljenje za dovoz čebel. Kdo izda dovoljenje za dovoz čebel na akacijevo pašo na Primorskem ali v Prekmurju? Ali je tako dovoljenje sploh obvezno? Do kdaj je treba vložiti prošnjo in koliko jo je treba kolkovati? Ali moram prošnji priložiti potrdilo o zdravju čebel? B. S.

10. Suho krmljenje. Kaki vrsti sladkorja naj damo prednost pri suhem krmljenju, najdrobnejši ali bolj grobi sipi? Sicer sem pri suhem pitanju tudi letos opazil, da so čebele nekaj sladkornih kristalov odnesle iz panja; našel sem jih na bradi. B. D.

11. Razmnoževanje ive. Rad bi z zatiči razmnoževal vrbo ivo, ne vem pa, kdaj in katere vejice naj narežem, da mi bo delo uspelo. Svetujte mi!

Franček Sivic

Tudi mi čestitamo! Mlada slovenska veterinarica Nežika Snaj je bila 9. julija 1958 na zagrebški univerzi promovirana za doktorico veterinarskih znanosti. Napisala je disertacijo z naslovom »Odpornost trosov Noseme apis proti nekaterim fizikalnim in kemijskim sredstvom«. Disertacijo je napravila na podlagi poskusov v Zavodu za biologijo in patologijo čebel in rib na veterinarski fakulteti v Zagrebu.

Mladi in simpatični znanstvenici, ki vodi sedaj oddelek za čebelje bolezni na Veterinarskem znanstvenem zavodu v Ljubljani, iskreno čestitamo vsi slovenski čebelarji in ji želimo še mnogo uspehov.

Mleček še vedno razburja duhove in skoro ni čebelarskega lista, ki ne bi pisal o tem. Znani hrvatski čebelar Ritterman sviri čebelarje, naj bodo pri prodaji mlečka bolj pošteni, kot so bili pogosto pri prodaji voska in medu, sicer bodo hudo kompromitirali naše čebelarstvo. Pravi, da je treba uvesti nadzorstvo nad prodajo. Žalostno je, da je začelo podjetje, ki nima s čebelarstvom sploh nobene zveze, prodajati mleček pod imenom »Melbrosin« za 5200 din za dozo. Podjetje si je pridobilo tako velik krog potrošnikov, da ni moglo ustreči niti povpraševanju v glavnih mestih, da ne govorimo o ostalih zainteresiranih.

Prav je, da pridobivamo mleček in ga nudimo potrebnim, saj daje v mnogih primerih zares dobre rezultate. Toda če ga bomo pripravljali nestrokovnjaško, dozirali po mili volji ter ga prodajali pod različnimi zvočnimi naslovi, trdeč, da obuja mrtve, bomo doživeli tak polom, da ga bodo odklonili celo tisti, ki jim je mogoče koristil.

Čebelarjem priporoča, naj bi na posebni konferenci določili predpise o proizvodnji, ceni in načinu prodaje ter postavili vso stvar na zdrave in solidne temelje. Le tako si bodo lahko zagotovili finančni uspeh.

Sam se ukvarja s pridobivanjem, konserviranjem in prodajo mlečka že četrto leto. Prepričan je, da deluje različno na ljudi. 60 % ljudi pozitivno reagira, 50 % je proti njemu imun, 10 % pa negativnih. V Münchnu je neka deklica dobila po vsem telesu izpuščaj,

potem ko ga je zaužila. Neki starejši možak je kmalu po zaužitju bruhal. Dve prijateljici, ki sta se začeli skupno zdraviti, sta dobili napade: ena je jokala, druga se je smejala.

SEN

O matičjem mlečku že nekaj časa mnogo pišejo, še več pa govorijo po vsem svetu. Nekateri domnevajo, da je uspešno zdravilo proti vsem mogočim boleznim, a drugi — teh je razmeroma malo — trdijo nasprotno, da nima nobene zdravilne moči. Mislečega človeka ne sme zavesti pretirana reklama, predvsem zaradi tega ne, ker ni nikjer mogočih toliko prevar kakor pri dobavljanju matičjega mlečka. Važna je torej poštenost, a tudi izjave znanstvenikov, ki so mleček preizkusili in se prepričali o njegovi učinkovitosti.

Eden izmed takih priznanih znanstvenikov je prof. dr. R. Chauvin, fiziolog in entomolog, ravnatelj francoskega preizkuševališča v Bures-sur-Joette. Sprva je uporabo mlečka v medicini sploh odklanjal. Po lastnih 10-letnih poskusih na sesalcih (1800 miših in podganah) in tudi na človeku ter po medicinskih poskusih na klinikah je ugotovil: Matičji mleček vsebuje učinkovite sestavine za presnovo glucidov pri sesalcih. Zlasti pospešuje delovanje nadobistnice in jeter. Zelo učinkovit je pri starajočih se ljudeh, psihostenikih (duševno oslabeledih) in v določenih primerih zastradanosti.

O svojih dognanjih je dr. Chauvin poročal na zadnjem čebelarskem kongresu v Bologni in Rimu.

Po »Die Biene« S. R.

Matičji mleček in kokoši. Vselej, kadar sem porezal matičnike ali pokončaval trotovsko zalego, sem dal žrke kokošim. Ugotovil sem, da se je nesnost kokoši zaradi tega zelo povečala, saj so znesle letno do 240 jajc. Primerna nesnost se je obdržala celo v starosti 5 let. Kokoši so navadne pasme, kot jih imamo na podeželju. Zivali se prosto gibljejo in imajo dovolj hrane. Za poizkus za lansko leto nisem dal kokošim nič matičjega mlečka ali ličink. Njih nesnost se je takoj zmanjšala, čeprav so imele isto hrano kakor prejšnja leta.

Evgen Brvar

Obnožinske tablete izpodrivajo mleček! Znani angleški čebelarški list »The British Bee Journal« poroča v eni zadnjih številkih, da so se pojavile v Londonu obnožinske tablete, ki jih je poslala neka švedska tovarna. Bile so na mah razprodane, cena pa je bila samo 13 šilingov za 100 tablet — v našem denarju kakih 500 dinarjev. Zanimivo je, da so napravili s temi tabletami na Švedskem mnogo poskusov in ugotovili, da zdravi obnožina skoro vse tiste bolezni kot matičji mleček. Naši čebelarji, ki se nameravajo posvetiti zbiranju mlečka, naj se ne prenegljo. Premisljijo naj, če ne bo bolj pametno zbirati cvetni prah. Zujim bo mogoč manj dela. Čebeljim družinam ne bo treba jemati matic in tudi drugih nevšečnosti ne bo.

SEN

Na pol izdelane satnice čebele ob robovih prevlečejo z nekakšno smolo. Ko jih damo drugo leto v dokončno dograditev, je pametno, da jih prej na soncu ogrejemo. Toplota smolnate robove nekoliko zmehča in čebele potem raje nadaljujejo z delom. Jaz ogrevam pred dodajanjem tudi dograjeno staro satje, s čimer doosežem isti učinek, kot če bi ga ovlažil z medeno raztopino. Pri vsem tem pa moramo biti previdni, da nam sonce satja preveč ne »ogreje«!

Evgen Brvar

Satnice zgrizejo čebele najraje vzdolž slabo utrte žice ali pa tam, kjer je bila v satnici kaka luknjica. Če utiramo žice s prevročim koleščkom in nam zobci puščajo luknjice, bodo čebele ob slabi paši te luknjice prav gotovo razširile. Tudi pri utiranju žice z električnim tokom se nam lahko zgodi, da se satnica ob žici preveč raztopi in nastane tam vrzel, ki jo potem čebele povečajo. Ravno tako zgrizejo satnice ob premalo utrti žici. Da se temu izognemo, moramo imeti pred seboj posodico raztopljenega voska, v katerem je čopič ali kurje pero. Vsako luknjico na satnici, veliko ali majhno sprotj zakrpamo. Pa tudi po vsaki slabo utrti žici lahko potegnemo s čopičem, pomočenim v vroč vosek, in jo tako z njim pokrijemo. Po udarjam pa, da vosek ne sme biti pripaljen, ker tudi takega čebele zgrizejo.

Jaz utiram žico z električnim tokom. Za upor mi služi čisto navaden električni kuhalnik. Na tem grejem hkrati v posodici z vodo kolešček, s katerim potegnem po žici tam, kjer se morda ni

dovolj skrila v satnico. V drugi posodici imam na kuhalniku vosek z žličko za zalivanje satnic ob gornji letvici in pa čopič za krpanje luknjic ali okvar na satnici. Zgodi se, da ob nepazljivosti prevroča žica satnico čisto prereže; s čapičem, pomočenim v vosek, pa lahko tako satnico po vsej dolžini hitro zakrpaš. Za omenjene posodice so najboljšje konzervne škatle, ki jim ob kraju pritrdiš lesene ročaje za prijemanje.

Vsega opisanega nisem ugotovil čez noč, temveč šele po daljšem preizkušanju. Zato ta način vtiranja žice v satnice tudi drugim priporočam.

Zunko

Drobir v panjih je zelo dobrodošla hrana za voščenega molja, ker sestoji iz razgrizenih medenih pokrovcev in cvetnega prahu. Spomladi vidimo v nekaterih čebeljakih kar na debelo drobirja okrog žrel, posebno pri panjih z verandami. Za pridobivanje voska drobir ne prihaja v poštev, ker ga je v njem zelo malo. Direktor dunajskega čebelarškega inštituta inž. Jordan je zbral pri 50 čebeljih družinah 325 g drobirja, iz njega pa dobil le 105 g voska.

Evgen Brvar

Brezmatične družine. Zdajle spomladi pri prvem čistilnem izletu najlaže ugotovimo brezmatične družine. Ko se čebele vrnejo v panje, prisluškujmo! Panj, ki bo šumel, je prav gotovo brez matice!

Ne bezajmo po panjih v zgodnji pomladi in jih po nepotrebnem ne odkrivajmo! Dober čebelar bo že po izletu čebel videl, da je z družinami vse v redu, zlasti če lepo izletavajo, nosijo obnožino ter iznašajo mrtvice in drobir. Odpiramo jih le v sili in še to le ob toplem vremenu.

Pazite na vrbove mačice! Kljub vsem prepovedim in predpisom o varstvu rastlin ljudje vsako pomlad neusmiljeno trgajo vrbove veje z mačicami, bodisi za svoj dom ali za prodajo.

Nemški čebelarški listi priporočajo kolomaz kot, rekel bi, skoro edino sredstvo, da preprečimo to pustošenje.

Ali ne bi tega poskusili tudi naši čebelarji, posebno v tistih krajih, kamor zahajajo taki »ljubitelji« narave? Po vrbovih vejah bi razmazali nekoliko kolomaza, kar bi morda le pomagalo ohraniti čebelam prepotrebni spomladanski kruhek.

Rob

VABILO

na VIII. redni občni zbor

Zveze čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani,
ki bo dne 26. aprila 1959 ob 10. uri dopoldne
v veliki dvorani Občinskega ljudskega odbora v Radovljici

Dnevni red:

1. Otvoritev občnega zbora, volitev delovnega predsedstva, zapisnikarja in dveh overovateljev zapisnika, kandidacijske, volilne in verifikacijske komisije.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razprave o poročilih.
5. Potrditev letnega obračuna.
6. Predlog o razrešnici.
7. Volitev upravnega in nadzornega odbora.
8. Sprejem delovnega načrta za prihodnje leto.
9. Potrditev proračuna.
10. Predlogi in pritožbe članov.
11. Razno.

Če občni zbor ob določeni uri ne bo sklepčen, bo po členu 8. pravil Zveze čez pol ure na istem kraju in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsakem številu navzočih delegatov.

Morebitne predloge in pritožbe za občni zbor naj pošljejo društva upravnemu odboru Zveze vsaj 7 dni pred občnim zborom. Delegatom naj izdajo poverilnice. Na vsakih začetnih 50 članov imajo pravico do enega delegata.

Ljubljanski delegati se odpeljejo iz Ljubljane z vlakom ob 5.35 uri, za delegate s Štajerske, Dolenjske in Notranjske pa bo Zveza organizirala prevoz z avtobusi. Avtobusi bodo odpeljali izpred poslopja Zveze na Miklošičevi cesti, natančno ob 9. uri. Za ta prevoz se je treba prijaviti Zvezi, za kosilo pa Čebelarškemu društvu v Radovljici do 16. aprila.

Po občnem zboru bo ogled čebelarškega muzeja.

Tajnik:

Ciril Kopitar, l. r.

Predsednik:

Stane Mihelič, l. r.

IZ ZAPISNIKA TRETJE PLENARNE SEJE UPRAVNEGA ODBORA ZČDS

Seja je bila 23. decembra 1958 v Ljubljani. Za drugo sejo je bil v poročilu v Slovenskem čebelarju naveden napačen datum 21. december, v resnici je bila 21. novembra. Dnevni red 3. seje je obravnaval sklepe 2. seje, predsednikovo poročilo o delu čebelarskega odbora pri ZPZS, vprašanje Slovenskega čebelarja, nekatera finančna vprašanja ZČDS in probleme njene organizacije. — Sklepi 2. seje so razvidni iz okrožnice, ki so jo prejela vsa društva in ki je bila priobčena tudi v Slovenskem čebelarju, nadalje iz sejnega zapisnika, objavljenega prav tam. Glede čebelarskega odbora pri ZPZS je predsednik poudaril, da so bile delovne nekatere njegove komisije, medtem ko je o drugem delu večidel odločal sam tajnik. O delu komisij je poročal naš list.

V zvezi s Slovenskim čebelarjem se je razvila daljša debata in je odbor sprejel naslednje sklepe:

a) Slovenski čebelar bo izhajal redno vsakega 15. v mesecu. Šest številka bo izšlo letno na 32 straneh, šest pa na 16 straneh;

b) ker bodo zaradi tega nastali večji stroški, se cena listu zviša za člane na 650 din, za inozemstvo pa na 1000 din;

c) v naročnini je vračunana tudi članarina Zvezi, ki so jo doslej društva posebej plačevala;

č) prvo in drugo številko lista bomo tiskali v dosedanji nakladi, nadaljnje pa primerno številu članov, ki bodo list naročili, preden bo v tisku tretja številka;

d) prvo številko dobe vsi dosedanji naročniki, drugo in naslednje pa le tisti, ki bodo plačali naročnino. Kdor ne bo vrnil prve številke, ga bomo vpisali kot naročnika. Med letom lista ni mogoče odpovedati;

e) namesto dosedanjega predsednika uredniškega odbora tovariša S. Miheliča, ki je to funkcijo odložil, je bil izvoljen tovariš I. Majcen. Drugi člani uredniškega odbora so še tovariši E. Senegačnik, S. Raič, V. Benedičič, Kresal, Globokar in Slander;

f) glede naročnikov, ki niso poravnali naročnine v letih 1957 in 1958, je odbor sklenil, da jih bo izterjal sodno, ker dosedanji opomini niso zalegli.

Finančno stanje ZČDS v letošnjem letu kaže, da dohodki krijejo izdatke, kar je glede na prejšnja leta razveseljivo. —

Opominjati bo treba nekatera društva, da poravnajo svoje obveze glede članarine. Kočljivo vprašanje ZČDS, ki prizadene mnogo nepotrebne dela, so dolžniki. Plenum je imenoval posebno komisijo, ki naj vse to preišče in na prihodnji seji predlaga odboru ukrepe.

Iz tajnikovega poročila je bilo razvidno, da je večina čebelarskih društev delavnih, zlasti čebelarska društva na Štajerskem, Gorenjskem in tudi ponekod drugod. Je pa nekaj takih, ki vse leto ne pokažejo nikakega življenja. Večkrat je temu vzrok slab odbor društva, ponekod pa tudi nezainteresiranost članov za nadaljnje izobraževanje. Sprejet je bil sklep, da bomo tem društvom, zlasti v dobi občinih zborov, posvetili vso pozornost. Posamezni člani plenuma so obljubili, da bodo pri tem delu pomagali. Po en član odbora ZČDS se bo udeležil vsakega občnega zbora društev. Povezava med društvi in zadržnimi organizacijami je večidel dobra.

Na koncu seje so se odborniki pomenili še o različnih možnostih dejavnosti ZČDS in koristnih stikih s hrvaško čebelarsko organizacijo.

JOZE LIPIC, ČEBELAR 100-LETNIK

Malo je takih korenin med Slovenci, kakor je daleč naokoli znani Jože Lipič, stanujoč v Črešnjevcih pri Gornji Radgoni. Rojen je bil 29. januarja 1859. Ko smo ga obiskali, je bil še veder, čil in krepak. Pogovarjal se je z nami o čebelicah, čeprav se je že leta 1957 moral ločiti od njih, ker slabše vidi. Kakor dosti drugih naših najstarejših čebelarjev je tudi Jože Lipič po lastnem pripovedovanju vzljubil čebele že v mladosti. V šoli se je dobro učil. Njegov učitelj sicer ni bil čebelar, za nagrado pa je takrat mladi Jože v šoli dobil čebelarsko knjižico. Še sedaj vneta pripoveduje, da je to knjižico večkrat prebral. Po poklicu je bil mizar. Panje je sam izdeloval. Njegov oče je čebelaril še v koših. Sam je pričel čebelariti v »dunajčanih«. Naročnik Slovenskega čebelarja je bil od leta 1898 dalje, torej od prvega letnika. S ponosom je pokazal dobro ohranjene vezane prve letnike Slovenskega čebelarja. »Dostj sem se iz tega glasila naučil,« je dejal. »Še sedaj, ko že slabo vidim, rad pogledam v stare letnike. Pri tem mi spomin uhaja na mlada leta.« Spominja se tudi čebelarskega učitelja

Jurančiča in njegovih predavanj. Povprašali smo ga, če ima še kako drugo čebelarstvo knjigo. Z veseljem nam je pokazal knjigo, ki jo je napisal Peter Dajnko, nekdanji kaplan v Gornji Radgoni, pod naslovom: »Čelastvo ali celo novi, kratki popun nauk čelne reje«, ki je bila izdana leta 1831. Knjiga je zelo dobro ohranjena.

Čebelaril je največ s 70 družinami. Včasih je ajda tako dobro medila, da so čebele gradile satje in v njega nosile med tudi zunaj panjev. Točil je ajdovec skoraj redno vsako leto. Akacijeva paša pa je bila v njegovi mladosti dosti slabša, kakor je sedaj, ker je ni bilo toliko. Bilo pa je po gozdovih več drugega medovitega drevja kakor danes, zlasti dosti divjih češenj. Niso pa bile letine vedno dobre. Bile so tudi take, da je moral družine združevati, če jih je hotel ohraniti pri življenju.

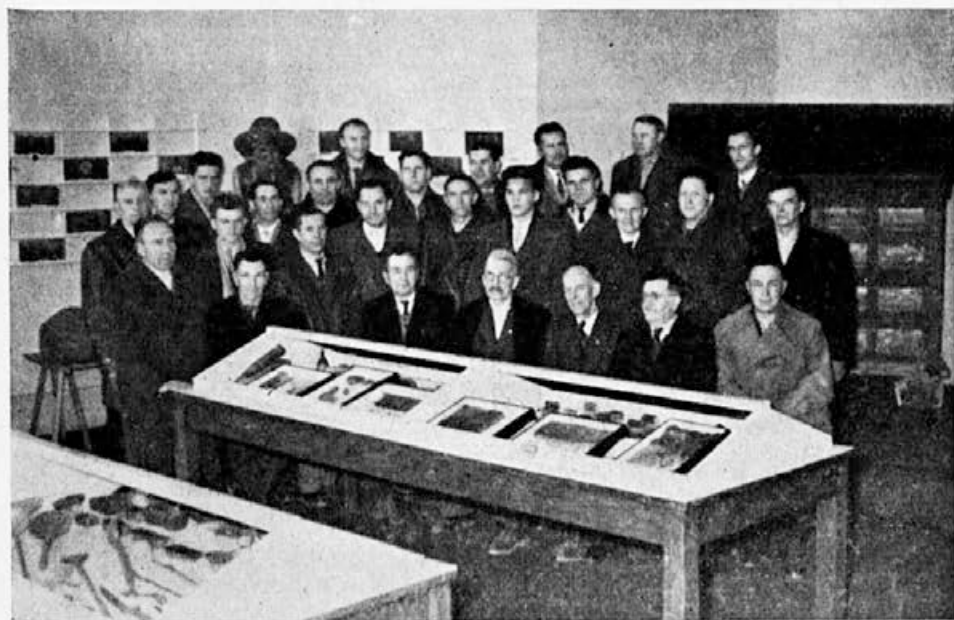
Tovariš Lipič ni bil član le Čebelarskega društva, ampak je tudi vneto sodeloval pri drugih organizacijah, zlasti pri gasilcih. Pokazal nam je dvojce odlikovanj, ki jih je prejel. — Čebelarstvo Gornja Radgona se mu je ob njegovi stoletnici oddolžilo tako, da ga

je izvolilo na občnem zboru za častnega predsednika. Hkrati mu je za leto 1959 naročilo Slovenskega čebelarja. Vsi mu kličejo: še na mnoga leta!

ČEBELARSKI MUZEJ

Predmeti, ki smo jih zbrali za čebelarski muzej in so razstavljeni v stari radovljiški graščini, vzbujajo med čebelarji in tudi nečebelarji veliko pozornost. Ker niso ti predmeti zaradi pomanjkanja prostorov še dovolj pregledno razporejeni, je muzej za splošno javnost zaprt, pač pa dovoljujemo obisk posameznim skupinam, če se javijo tajništvu čebelarskega muzeja v Radovljici.

Tako si je ogledala dne 8. februarja 1959 razstavljenе čebelarske predmete številna skupina čebelarjev iz okolice Gorice, Vipave, Ajdovščine, Kanala, Tolmina in Kobarida pod vodstvom tovariša Karla Martelanca iz Kanala in zastopniki Čebelarskega društva Nova Gorica. Izrekli so se zelo pohvalno o zbranih panjskih končnicah, koših, panjih in raznem orodju. Obljubili so, da bodo tudi oni v svojem področju zbirali pred-

Skupina primorskih čebelarjev ob ogledu čebelarskega muzeja v Radovljici

mete, ki so služili našim prednikom pri opravljanju čebel, in jih tako ohranili bodočim rodovom. Svojo pripravljenost, pomagati pri izpopolnitvi muzeja, so pokazali tudi s tem, da so po ogledu zbrali prispevek 2400 din. Nato smo poklicali fotografa, ki je na željo obiskovalcev posnel sliko v enem izmed muzejskih prostorov.

Zavednim Primorcem se uprava muzeja za pozornost in pripravljenost, pomagati pri zbiranju starih čebelarških predmetov, toplo zahvaljuje, drugim čebelarjem pa kliče: Posnemajte!

Tajnik: Fr. Resman

ROJ SREDI ZIME

Neverjetno, kaj? In vendar je res. Mariborsko čebelarško društvo je sredi januarja izrojilo novo družino na desnem bregu Drave v občini Tabor.

Ze nekaj časa smo se menili, da bi na desnem bregu Drave razen čebelarške družine na Studencih ustanovili še eno družino. Mnogi čebelarji, stanujoči v občini Tabor, so bili do sedaj včlanjeni v družini občine Center na levem bregu Drave. Poskusen popis je zajel okrog 40 čebelarjev, ki bi bili pripravljani, da se včlanijo v novo družino. Inicijativni odbor, ki je bil v ta namen izbran, je pod vodstvom požrtvovalnega tovariša Hribarja pripravil vse potrebno in za 15. januar povabil čebelarje, ki so se prijaviли za novo družino, na ustanovni občni zbor.

V popoldanskih urah se je zbralo v prostorih restavracije »Mariborski dvor« okrog 20 čebelarjev. Med njimi je bil tudi predsednik mariborskega čebelarškega društva, tov. Peter Močnik, ki je v kratkem govoru pohvalil pobudo iniciativnega odbora in želel novi družini v prizadevanju za izboljšanje čebelarstva obilo uspehov. Svetoval je, naj si novi odbor ne zastavlja preveč in previsokih ciljev. Potrebna je predvsem trdna organizacijska oblika, redno plačevanje članarine in naročnine za naš list in vzbujanje zanimanja za čebelarstvo, zlasti pri mladini. Za strokovno izobraževanje bo skrbelo predvsem društvo s prirejanjem primernih predavanj, dolžnost družin pa je, da privabijo čim več članov na ta predavanja.

Na občnem zboru je bil izvoljen osemčlanski odbor pod predsedstvom tovariša Matije Baumgartnerja. Tajniške posle

je prevzel dosedanji predsednik iniciativnega odbora, tovariš Jože Hribar. Ta je tudi v sedmih točkah predložil delovni program novoustanovljene družine. Pridobivanje novih članov, pomoč začetnikom, tesna povezava s sosednjimi družinami, udeleževanje pri predavanjih in izletih, redno plačevanje članarine in naročnine za list. To so najvažnejše naloge, ki si jih je zastavil novi odbor.

Na prvi seji je odbor sklenil takoj pobrati članarino in naročnino za »Slovenskega čebelarja«. To delo je prevzel tov. Braunik in ga v naslednjih 14 dneh tudi uspešno opravil.

Tovariš Močnik je na seji družine odboru priporočil, naj stori čimveč za razširjenje čebelarške knjige »Sodobno čebelarstvo I. in II. del«. Odbor si bo prizadeval, da bo vsak član družine imel oba dela imenovane knjige, ki predstavljata vrhunec našega strokovnega dela in sta v ponos vsem čebelarjem, včlanjenim v Zvezo čebelarških društev za Slovenijo.

T. K.

ZAHVALA

Toplo zahvalo izreka uprava čebelarškega muzeja v Radovljici, za denarne prispevke, ki so jih v zadnjem času velikodušno naklonili za kritje stroškov pri nabavi predmetov in urejanju prostorov. Darovali so:

Čeb. družina v Ljubljani	5.000 din
ZCD v Ljubljani	10.000 din
Primorski čebelarji	2.400 din
Valentin Benedičič	500 din

Tajnik: Fr. Resman

ZENSKA ZLOBNOST

— Meta, ali tvoj mož kaj medu proda?
— Kje naj ga pa vzame, saj ni čebelar?!

— Glej no, jaz sem pa bila prepričana, da je čebelar, ko kar naprej matice menjava...

PTIČJE MLEKO

— Oprostite, tovariš čebelar, ali je matični mleček zato tako drag, ker je tako zdravilen?

— Ne, ne; pač pa zato, ker ga je tako malo kot ptičjega mleka...

POROČILO ZA JANUAR 1959

Letošnji januar je bil pretopen, posebno v zadnji dekadi. Povprečna mesečna temperatura je bila blizu ledišča (+ 0,1° C). Najnižjo mesečno toplino so imele Dražgoše-Škofja Loka (- 2,4° C), najvišjo Logatec (+ 1,2° C). — Snežna odeja, ki ni bila debela, je ležala od 3 (Cezanjevci-Ljutomer, Pristava-Ljutomer) do 18 dni (Dražgoše-Škofja Loka, Krka-Stična). Deževnih dni je bilo povprečno pet.

Čebelarje družine so se večinoma dobro spreletele in otrebile v prvi in tretji dekadi. Opazovalnica Selnica ob Dravi je zabeležila 7 izletnih dni, Žerovnica-Postojna in Bučkovci-Videm ob Ščavnici pa nobenega. Čebele so prinašale obnožino z leske. Ponekod (Lendava) so proti koncu meseca že opazili kako trobentico in vijolico. Na splošno menijo, da je bil januar za čebele ugoden, nekateri pa so v skrbeh zaradi izredno toplega vremena, kar pospešuje prezgodnje zaleganje. Poraba hrane je bila normalna. Najmanjša je bila v prvi dekadi, največja pa v zadnji.

Žerovnica-Postojna: Zadnji izlet je bil 28. decembra.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju: 25. januarja so letele vse družine pri + 4° C (v sencih).

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjtni dkg								
Breg—Tržič	—	—	—	-110	-0,3	1	5	8	154
Dražgoše—Sk. Loka	-40	-30	-60	-150	-2,4	2	7	18	105
Žerovnica—Postojna	-10	-20	-45	-75	—	—	10	17	119
Krka—Stična	—	—	—	—	—	4	7	18	86
Novo mesto	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Lovrenc na Pohorju	-30	-30	-40	-105	+1,1	3	2	18	104
Sv. Lovrenc na Drav.p.	-35	-50	-30	-115	-0,9	3	1	12	114
Dobova—Krško	—	—	—	-80	-1,7	3	—	17	56
Rogatec	-10	-10	-20	-40	+1,1	3	9	4	84
Ribnica na Pohorju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci—Ljutomer	-30	-50	-50	-150	+0,3	6	2	3	55
Pristava—Ljutomer	-15	-15	-20	-50	—	4	1	3	75
Bučkovci—Videm	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ob Ščavnici	-30	-40	-50	-120	+0,8	—	1	18	102
Prosenjakovci—M. Sobota	-30	-55	-40	-120	+1,3	4	1	17	92
Lendava	-20	-20	-30	-70	—	4	8	15	88
Selnica ob Dravi	-35	-20	-20	-75	-0,5	7	3	7	93
Logatec	-30	-25	-30	-85	+1,2	3	6	12	—
Bilje—Renče	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča—Bistra	-30	-40	-30	-100	+0,1	1	4	14	44
Ljubljana	—	—	—	—	+0,8	—	9	11	77
Povprečki	—	—	—	-95,7	+0,1	5,0	5,1	12,5	88,0

je objavila »Ljudska pravica« 21. februarja 1959 laskavo oceno, iz katere posnemamo samo najznačilnejše odstavke.

Ob 10-letnici osvoboditve je Zveza čebelarских društev za Slovenijo izdala za jetno delo »Sodobno čebelarstvo«. Prvi, teoretični del tega dela, je izšel leta 1956, praktični del pa lansko leto.

Ze prvi del je vzbudil veliko zanimanje ne samo med čebelarji, temveč tudi med naravoslovci. Drugi del pa pomeni najpopolnejši priročnik za čebelarje, kar jih Slovenci poznamo.

Se tako zahteven in izkušen čebelar bo našel v knjigi marsikaj, česar ni vedel. Praktični del »Sodobnega čebelarstva« se namreč ne omejuje zgolj na naštevaje in prikazovanje čebelarskih opravil, pač pa bralcu posreduje izkušnje številnih znanih praktikov in znanstvenih raziskovalcev. Svojih naukov avtorji knjige ne vsiljujejo, ampak skušajo na poljuden način čebelarjem razložiti vzročnost posameznih pojavov, tako da lahko samostojno ukrepajo pri delu s čebelami. Ker so avtorji segli v zgodovinski razvoj in pri tem pokazali najrazličnejše načine čebelarjenja, se bralcu samo po sebi porodi najprimernejši in najučinkovitejši zaključek za praktično čebelarjenje.

Pričujoče delo je bilo nujno potrebno, saj je čebelarjev na Slovenskem vedno več in med njimi zlasti veliko mladih, ki še nimajo potrebnega teoretičnega znanja, niti praktičnih izkušenj. Knjiga bo dobrodošla zlasti zaradi tega, ker obdeluje snov preprosto in razumljivo. Kar pa je pri podobnih učbenikih še posebna redkost, je to, da je jezik v »Sodobnem čebelarstvu« čist in izbran ter delo v celoti skrbno urejeno.

2—3. in 4—5. številke Slovenskega čebelarja 1958. Čebelarje, ki bi lahko te številke pogrešili, prosimo, da nam jih odstopijo proti primerni odškodnini. Pošljete naj jih, ali osebno oddajo tajništvo Zveze v Ljubljani, Miklošičeva 50.

ZARADI STAROSTI

prodam večje število naseljenih AZ-panjev. Cena po dogovoru. Poizvedbe na naslov: Franc Markelj, Vrhnika — Petkovškova ulica 4.

ZARADI SMRTI

gospodarja je naprodaj 27 dobro razvitih čebeljih družin v AZ-panjih pri Mariji Grohar, Brezje pri Trzinu.

PRODAM

20 novih AZ-panjev s čebelami vred po 10.000 din, dva zlozljiva čebelnjaka (v vsakem je prostora za 6 panjev) in ostale čebelarske potrebščine — vse v odličnem stanju. — Cedomir Milutinović, Ljubljana, Goce Delčeva 2/I.

ČEBELARJI PREVAŽEVALCI,

ki nameravajo voziti čebele na akacijevu pašo v Vojvodino in Srbijo, naj se zglase pri tajniku ZCDS v Ljubljani, Miklošičeva cesta 50 zaradi organiziranja posebnega vlaka.

KUPUJEM

AZ-panje s čebelami ali samo čebelje družine na AZ-okvirih brez panjev. Ponudbe na naslov: Ivan Jakovina — Zagreb, Mihanovičeva 40.

Tretjo številko »Slovenskega čebelarja«

pošiljamo vsem tistim, ki so naročnino poravnali in tudi tistim, ki kljub dvakratnem pozivu v prvi in drugi številki Slovenskega čebelarja niso lista vrnili, niti ga odpovedali. Zato smo jih vpisali v kartoteko rednih naročnikov in jih prosimo, da nam pošljejo naročnino na naš čekovni račun 600-70/3-1077 pri Komunalni banki v Ljubljani.